

סוגיא דנשיכה וצירוף סל

מתני' חלה פ"ב מ"ד, עי' בגמ' בפסחים דף מח.; וכו' בנדה דף ח דהלכה כרבי אליעזר דצירוף סל מצרף.

ביאור מחלוקת רבנן ור"א ברי"ף כ' דר"א יליף מוהיה הארץ מלחם באכלכם ומקורו בספרי, וכן ילפי ברמב"ם (הט"ז) ובשאלות (פ צו) דר"א ור"י ילפי מקרא דוהיה באכלכם מלחם הארץ, ורבנן לא ילפי וסברי דלא מחייב רק בלישה כדכתיב עריסותיכם, ור"י ור"א פליגי אם קרא מיירי בלחם הנקדם או בגמר לחם, ועי' שם בהעמק שאלה דלשאלות לא מועיל צירוף סל רק בשעת רדי' מהתנור (וכדעת הריב"א המובא באו"ז סי' רכ"ו דעת החינוך מצוה שפ"ה ומאירי פסחים בשם י"מ).

לר"א אם מהני צירוף סל לבד בלא נשיכה - הירושלמי במתני נקט דבעינן גם נשיכה, ובגמ' פסחים מ"ח: נחלקו בזה ריב"ל ור"ח, ובתוס' (ד"ה לא שנו) ובר"ש חלה (פ"ב מ"ד) על ריב"ל שסובר דלר"א בעי גם נשיכה וגם סל, שבמשנה אמר ר"א 'אף' הרודה משמע שבא להחמיר מרבנן, ותירצו שלא גורסים 'אף', עוד תירצו בר"ש וברא"ש שגורסים אף ור"א מחמיר דלרבנן לא מועיל נשיכה רק בעודה עיסה שאז ראויות העיסות להצטרף, ולר"א מועיל נשיכה אפי' לאחר האפיה בצירוף הסל, וע"ע בהגר"א סק"ג.

האם לרבי אליעזר מהני צירוף תנור – עי' רש"י (ד"ה תנור) דלר"י אף תנור מצרף ולר"א רק סל מועיל, אבל הרמב"ן הלכות חלה (דף קח) והריטב"א (ד"ה דתניא) סוברים להיפך מדעת רש"י שלרבי אליעזר גם תנור וגם סל מצרפים ולרבי יהושע רק תנור מצרף, ועי' הביאור בזה ברבינו דוד (ד"ה ר'), וכן דעת הרשב"א (פסקי חלה שער ב אות ו) אלא שהוא מסתפק בדבר זה משום שלפי הירושלמי משמע שיש מי שסובר שרק הסל מצרף ולא התנור ולכן פסק שבארץ ישראל גם התנור וגם הסל מצרפים ובחוצה לארץ רק הסל מצרף.

שיטת הרמב"ם שאם הככרות נושכות הם מצטרפות לחלה אפילו שאינם בסל – עי' רמב"ם (ביכורים פ"ו ה"ז) הרשב"א הבין בשיטת הרמב"ם שכוונתו שהככרות נשכו לאחר האפיה, והקשה הרשב"א (פסקי חלה שער ב) שנשיכה היינו בלישה ולא אחר אפיה ות"י שהרמב"ם פסק כרשב"ג שאומר שככרות הנושכות מצטרפות ועוד כ' שאפשר שזה גם כוונת רבנן עד שישוכו אפי' לאחר אפייה, וססים שהוא פירוש רחוק, והכסף משנה תמה על הרשב"א מה שייך נשיכה לאחר אפייה ופי' כסף משנה דעד שישוכו היינו שנדבקו זה בזה בתנור, וכן מפרש הגר"א יו"ד סי' שכה אות ג' ברמב"ם דעד שישוכו בעודן עיסה, אמנם בדרך אמונה (ביאור ההלכה הלכות ביכורים פרק ו הלכה יז) כתב דהלשון שכ' הרמב"ם אף על פי שאינן בסל לכאז' מוכח שמדובר לאחר אפייה שהרי צירוף סל הוא לאחר אפיה.

אם צריך שיגעו הלחמים בסל – ברמב"ם ביכורים פ"ו הל' ט"ז לא הזכיר שצריך שיגעו, וכ"כ הרשב"א בפסקי חלה שער שני, וכן משמעות הטור ושו"ע דסגי צירוף סל בלא נגיעה, וכ"כ הט"ז או"ח סי' תנ"ז (סק"ב), והב"י כתב ומדברי הסמ"ג בשם ר"י נראה דצירוף סל לא מהני אא"כ נוגעים זב"ז, ובסוף הנקודות

הכסף סימן שכ"ו על ט"ז סק א' כ' דהטור מצריך נגיעה בתוך הסל ושכן מפורש ברא"ש סימן ד' ובספר התרומה סימן פ"א וברע"ב, וכן הוכיח בראיות הגר"א (סימן שכ"ה ס"ק ג), והמ"ב תנ"ז סק"ז סתם להחמיר, עי' שם בשער הציון סק"ט.

דין טבלא שאין לה לבזבז - בעיא דלא אפשיטא, ודעת הרמב"ם והשו"ע דבכל חלה מדבריהם אינו מצטרף, דעת הרשב"א דבחלת א"י יש להחמיר, והש"ך סי' שכה סק"ב פסק שבזמן הזה אפילו בארץ ישראל אין צריך להפריש אם הככרות הצטרפו בטבלא שאין לה לבזבז, והמאירי חלה פ"ב מ"ג פסק שאפילו בחוצה לארץ יש להפריש מספק.

כלי שיש לו תוך והככר או מקצת מהככר למעלה משפת הכלי - כתב הסמ"ג (עשין קמ"א) שכשנותנים את כל המצות בכלי אחד כדי שיצטרפו לשיעור חלה צריך להיזהר שלא יהיה שום מצה או עיסה למעלה משפת הכלי, והביא שרבי יצחק בר אברהם חולק, וכן בתוספות רבינו פרץ (ד"ה בעי') הביא בזה מחלוקת, ודעת הבה"ל (או"ח סי' תנ"ז ד"ה שיתן) לסמוך בדיעבד שאפילו אם הככרות הם למעלה משפת הכלי מצטרפות לחלה, והרמ"א יו"ד סי' שכה ס"א פסק שמה שלמעלה משפת הכלי לא מצטרף, ועי' ט"ז סק"ב, וביאור הגר"א אות ז'.

צירוף מפה – עי' ביה"ל סי' תנ"ז (ד"ה והסל מצרפם) האם סגי בכיסוי מפה מלמעלה.

צירוף סל כשאין דעתו לצרף - תוספות רבינו פרץ תמה על מנהג האנשים שאחר שאופים בתנור עיסות קטנות מניחים את הככרות האפופות בסל אחד בלא להפריש מהן חלה, והביא בשם רבינו יחיאל שכתב שהטעם לכך הוא מפני שצירוף הסל תלוי בדעת המניח שאם דעתו לצרפן מועיל צירוף הסל אבל אם אין דעתו לצרפן אינו מצרף, השי' למורא (בכורות פ"ד קונטרס רסיסי לילה ענף נג) כתב שמדברי הרא"ש (ביצה פ"א סי' יג) נראה שאין צריך דעת לצירוף שהרי כתב הרא"ש שמה שנהגו בפסח להניח את כל העיסות בכלי אחד בשעת הפרשת חלה, כיון שנהגו ללוש בפסח עיסות קטנות מפני חשש חימוץ אם יפריש חלה קודם הצירוף בכלי אין העיסה נפטרת, ואם יבואו אחר כך לידי צירוף בכלי הן מתחייבות בחלה ונמצא שאכל טבל, ולכאורה במקרה כזה שהפריש חלה קודם נתינתן בסל הרי כשנתן אותן אחר כך בסל ודאי לא היתה דעתו שיצטרפו לשיעור חלה, ואף על פי כן כתב הרא"ש שעל ידי נתינתן בסל הן מצטרפות לשיעור חלה.

צירוף בתנור דינן – עי' חלקת בנימין ס"ק י"ח, ועיי"ש עוד לענין ארון המחובר לקיר מקרר ומקפיא.

עיסות בכמה כלים נפרדים והניח הכל בכלי אחד – במשנ"ב סוס"ק ז' כתב שבכמה כלים אינם מצרפים אלא א"כ הניחם בתוך כלי גדול ועי' בעזרת אליעזר הביא דרך אמונה בשם אביו דהיינו שיניח שני הכלים בתוך כלי גדול שמחיצותיה גבוהות מהכלים או שיניח הכלים בתוך מפה גדולה ויכסה במפה זו עליהם מלמעלה.

פירוש רבינו עובדיה

שאין הלכה כסתם משנה זו, ועיסה שנילושה במי פירות פטורה מחלה. הלכך אין ללוש עיסה שיש בה שיעור חלה במי ביצים או במי פירות לבדם בלא תערובת מים, הואיל ולא אתבריר הלכה אי חייבת בחלה או פטורה: ונאכלת בידים מסואבות. שאין אוכל מוכשר לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים או אחד משבעה משקין, [ומה] שלא הוכשר לקבל טומאה אין הידים מסואבות פוסלות אותה: **ג** וקוצה חלתה ערומה. מפרשת חלה ומברכת על הפרשתה, והוא שפניה של מטה טוחות בקרקע וכל ערותה מכוסה. והעגבות אין בהן משום ערוה לענין ברכה. אבל האיש אינו יכול לברך ערום שאי אפשר לו לכסות ערותו שבולטים הביצים והגיד: **מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה**. כגון שהוא טמא, ואין שם ארבעים סאה שיטבול בהן: **יעשנה קבין**. יעשה כל עיסתו קב קב, כדי שלא תתחייב בחלה ויצטרך להפריש בטומאה: **יעשנה בטומאה**. דהכי עדיף טפי ממה שיפטור עיסתו מן החלה ולא יהיה בה חלק לשם. ואין הלכה כרבי עקיבא: **ד קבים**. קב קב בפני עצמו: ונגעו זה בזה. אין

במי פירות, חייבת בחלה, ונאכלת בידים מסואבות:

ג האשה יושבת וקוצה חלתה ערמה, מפני שהיא יכולה לכסות עצמה, אבל לא האיש. מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה, יעשנה קבין^[א], ואל יעשנה בטמאה. ורבי עקיבא אומר, יעשנה בטמאה, ואל יעשנה קבים^[א]. שפשם שהוא קורא לטהורה, כך הוא קורא לטמאה. לזו קורא חלה בשם^[ב], ולזו קורא חלה בשם^[ב], אבל קבים^[א] אין להם חלק בשם:

ד העושה עיסתו קבים^[א], ונגעו זה בזה, פטורים מן החלה עד שישכו. רבי אליעזר אומר, אף הרודה ונותן לסל, הסל מצרפן לחלה: ה המפריש חלתו קמח, אינה חלה, וגזל ביד כהן. העיסה עצמה, חייבת בחלה. והקמח, אם יש בו פשעור, חייבת בחלה, ואסורה לארים,

הנגיעה מצרפתן להתחייב בחלה: עד שישכו. שיתדבקו זה בזה כל כך שאם בא להפרידם נתלש מזו לזו: אף הרודה ונותן לסל. הרודה חלות מן התנור לאחר שנאפו ונותנם בסל: הסל מצרפן לחלה. ואף על פי שאין נושכות. והלכה כרבי אליעזר. והא דמצרכי רבנן נשיכה ור' אליעזר נגיעה, הני מילי לצרף שני עיסות יחד שאין בכל אחת כשיעור, אבל לענין לתרום [מן] המוקף אף נגיעה לא בעי, רק שיהיו סמוכים זה לזה. ובשלהי פרקין דאמר רבי אליעזר נותן פחות מכביצה באמצע כדי לתרום מן המוקף, אלמא בעינן נגיעה לענין מוקף, טהורה וטמאה שאני מפני שהוא דבר שמקפיד על תערובתו אין הכלי מצרף: **ה אינה חלה**. דראשית עריסותיכם כתיב: וגזל ביד כהן. וצריך להחזירה לבעלים, שאם תשאר בידו יהיה סבור שעיסתו פטורה: העיסה עצמה. שהפריש חלתה קמח חייבת בחלה: והקמח. שבא ליד כהן בתורת חלה: אם יש בו כשעור. חמשת רבעים קמח, חייבת בחלה: ואסורה לזרים. כל הקמח שבא ליד כהן, וחומר בעלמא הוא, לפי

[א] קבין, קבים. ג"א קבין, קביים: [ב] בשם. י"ג בשם:

**מסורת הש"ס
עם הוספות**

34170

תוספות רא"ש נדה ח.

ר' אליעזר אומר הרודה ונותן לסל וכו' משנה היא במסכת חלה וקתני רישא העושה עיסתו קבים פטורים מן החלה עד שישוכו ר' אליעזר אומר אף הרודה כו' משמע דר' אליעזר לא בעי נשיכה וקשה דבפ' אלו עוברין קאמר ר' יהושע בן לוי עלה דההיא דר' אליעזר לא שנו אלא ככרות של בעל הבית שנושכות זו את זו אבל כעכין לא, ואם לא גרס אף במילתיה דר' אליעזר ניהא דאיכא למימר דר' אליעזר בעי תרתי צירוף סל עם נשיכה, ואי גרס אף יש לפרש דת"ק בעי נשיכה בעודו עיסה לפי שראוין להתחבר ולהעשות ככר אחד אבל עשה שתי ככרות ונתנן בתנור או בסל עד שנשכו זה בזה לא סגי בהכי לתק, ולר' אליעזר מהני, ובירושלמי פליגי תנאי אית תנוי תני הסל מצרף ואין התנור מצרף והא מצרף ואית תנוי תני תנור מצרף ואין הסל מצרף ומסיק נשכו כאן וכאן מצטרף לא נשכו כאן וכאן אין מצטרף, אלמא שייך נשיכה בתנור ובסל, ומסיק באלו עוברין דאפי' כעכין לא בעי ר' אליעזר נשיכה,

ר"ש מסכת חלה פרק ב משנה ד

אף הרודה ונותן לסל - בפ"ק דנדה (דף ח א) פסק הלכה כרבי אליעזר ומדתני אף משמע דרבי אליעזר לא בעי נשיכה ותימה דאמר ר' בפ' אלו עוברין (דף מח ב) אהא דרבי אליעזר לא שנו אלא ככרות של בבל שנושכות זו בזו אבל כעכין לא ואי לא הוה גרסינן אף במילתיה דרבי אליעזר ניהא דבעי רבי אליעזר תרתי צירוף סל עם נשיכה ואי גרסינן אף יש לפרש דתנא קמא בעי נשיכה בעודו עיסה לפי שראויה להתחבר ולעשות ככר אחד אבל עשה ב' ככרות ונתנן בסל או בתנור אי נשכו זו בזו לא סגי בהכי לתנא קמא ולרבי אליעזר מהני ופליגא בירושלמי (שם) אית תנאי תני הסל מצרפן ואין התנור מצרף ואית תנאי תני תנור מצרף ואין הסל מצרף והיינו פלוגתא דר"א ור' יהושע דפרק אלו עוברין ומסיק נשכו כאן וכאן מצרף לא נשכו כאן וכאן אינו מצרף מתני' כגון אילו ריפתא דבבל והיינו ככרות של בע"ה ומסיק בפרק אלו עוברין אפי' כעכין

ספר אור זרוע חלק א - הלכות חלה סימן רכו

מתני' העושה עיסה קביים ונגעו זה בזה פטורין מן החלה עד שישוכו. פי' רבינו יצחק דסימפונ"ט זצ"ל שעשאה קב כאן וקב כאן ונגעו זב"ז פטורין מן החלה. עד שישוכו. שיתחברו העיסות אחת לחבריתה שלא תוכל להפרידן זו מזו שלמים אלא זו נוטלת מבצק חבריתה וחבריתה ממנה ככל הנשך לאדם ונוטל מבשר אדם. ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרף. אף כשרודה אותו מן התנור לסל הסל מצרפן ומחייבן בחלה. ירושלמי אמר ר' יונה אמר ר' חייא בשם ר' אחא רבי אמי בשם ר' יוחנן והוא שנשכו אית תניי תני הסל מצרפן ואין התנור מצרפן ואית תניי תני התנור מצרפן. א"ר יוחנן נשכו כאן וכאן מצטרף לא נשכו כאן וכאן אינו מצטרף ומתני' כגון אליו ריפתא דבבל. וקשיא דאוקמ' ר' יוחנן לדר' אליעזר והוא שנשכו והכי נמי מוקי לה ריב"ל באלו עוברין והא קתני ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן. מדקתני אף שבא להוסיף על דברי ת"ק דלא בעינן נושכין. ואי לא גרסינן אף אתי שפיר דאיכא למימר דר' אליעזר סבר שיהיו נושכין וצירוף הסל מיהו קשה לשבש הספרים ולמחוק אף. ונראה בעיני אני המחבר דה"פ דברי ת"ק פטורין מן החלה עד שישוכו. פי' עד שיתנמם לתנור ויהיו נושכין זב"ז פי' נוגעים זב"ז ויצרפם התנור לחלה כי כשנוגעים זב"ז בתנור נדבקים בתנור יחד אבל בסל שכבר נאפו אף על פי שנוגעים זב"ז הואיל ואינם נדבקים יחד אין הסל מצרפן לחלה ואתא ר' אליעזר למימר אף הרודה לסל הסל מצרפן ואוקמ' ר' יוחנן והוא שנשכו בעודן בתנור ורדה אותן לסל הסל מצרפן. ולת"ק אף על פי שנשכו בעודן בתנור הואיל ורדה אותם לחוץ אף על פי שחזור ונותנם לסל שוב אין הסל מצרפן. והנהו ברייתות אוקמ' ר' יוחנן תרווייהו כר' אליעזר דקיי"ל כר' אליעזר כדפסקי' באלו עוברין. מיהו ליתא לא דר' יהושע בן לוי דאלו עוברין [ולא דר' יוחנן דירושלמי] אלא קיי"ל כר' חנינא דאוקמה לר' אליעזר באלו עוברין אפי' כעכין שאינן נושכין:

ורבינו יצחק אלפס פסק דבימות הפסח אסור למילש יותר על חמש רבעים קמח ועוד דהיינו שיעור חלה. והיינו דאמר רבא קבא מלוגנאה לפסחא. ורבינו אבי העזרי כתב נראין הדברים הואיל ודחאה רב יוסף לרב הונא דטפח לא עבדינן אבל בציר מהכי עבדינן לפי הזריזות וכן הוא המנהג ללוש חמש רבעים קמח ועוד יחד לא יותר ולעשות עוגות דקות פחות מטפח. הלכך לדידן דאפינן כשיעור חלה לא בעינן צירוף הסל דלא איירי ר' אליעזר אלא כשאפה פחות מכשיעור שהסל מצרפן להתחייב בחלה אבל כשאפה כשיעור א"צ צירוף הסל אעפ"כ כשר הדבר ליתנמם לסל ולצרפן כדי ליטול מן המוקף דאע"ג דקיי"ל בירוש' דכל דבר שאינו מקפיד על תערובתו הבית מצרף מיהו הנהיגו כן מפני שפעמים לשין רק עומר אחד ונחלק לשנים או לשלשה כך פי' אבי העזרי. וראיתי כתוב בשם רבינו יצחק ב"ר אשר זצ"ל דהא דאמר ר' אליעזר שהסל מצרפן היינו שרדה מן התנור ונתן לסל בעודן חמין ולא פזרן בקרקע אבל פזרן בקרקע תו לא מצרף להן הסל ודייקינן מהא דקתני הרודה ונותן לסל משמע מיד לאחר רדיה ואין דבר זה בר סמכא דהא קתני הרודה ונותן לסל משמע רודה ואחר שעה נותן לסל ותדע דלא קתני הרודה לתוך הסל.

חידושי הריטב"א מסכת פסחים דף מח עמוד ב

דתניא רבי אליעזר אומר אף הרודה ונותן בסל מצרף לחלה. וכתב הרי"ט ז"ל והוא שרודה מן התנור ונותנו בסל לאלתר, והכי מוכח לישנא, ומשמע דהא דר' אליעזר עדיפא מדר' יהושע דכל שכן בתנור עצמו והא איפסיקא הילכתא כר' אליעזר,

רמב"ן הלכות חלה דף כז עמוד ב

תנן העושה עיסתו קבין ונגעו זה בזה פטורין עד שישוכו, רבי אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר. אריב"ל ל"ש אלא ככרות של בבל שנושכות זו את זו, אבל כעכין לא, ואתמר עלה אפילו כעכין, וכן הלכתא. בעי רבי ירמיה טבלא שאין לה לבזבזין מהו, אויר כלי בעינן והא איכא או דלמא תוך כלי בעינן וליכא תיקו. תניא רבי אליעזר אומר הסל מצרפן, רבי יהושע אומר תנור מצרפן, רבן שמעון בן גמליאל אומר ככרות שנושכות זו את זו מצטרפות, ומסתברא דהני תנאי דאינן רבי יהושע ורשב"ג לקולא פליגי עליה דרבי אליעזר, דאיהו אמר סל מצרף וכ"ש תנור ואפילו כשאין נושכות כדאמרן, ואתא רבי יהושע למימר בתנור הוא דמצטרף אבל כי ליכא שיעורא בתנור לא מצטרף, מאי טעמא, בתנור הוא דהוי לחם, ורשב"ג מיקל נמי דלית ליה צירוף אלא בנושכות, ורבי אליעזר אית ליה צירוף. וכבר פסק שמואל הלכה כרבי אליעזר הלכך כולהו מצטרפי, וה"נ אשכחן ליה לרב אחא כדכתבינן.

חידושי רבינו דוד

ר' יהושע אומר תנור מצרפן פרש"י ז"ל אף תנור מצרפן שר' יהושע מודה בסל ור' אליעזר אינו מודה בתנור והרב מורי נ"ר אומ' חלוקה הדברים דר' יהושע תנור מצרפן ולא סל קאמ' דרחמנא ראשית עריסותיכם במדבר ט"ו קאמ' דמשמע שהחלה מן העיסה מפרישין אותה ור' אליעזר קאמ' שאף הסל מצרפן משום דכתי' שם והיה באכלכם מלחם הארץ דמשמע ומן דמן הלחם נמי מפרישין אותה ומעתה כל שכן שהתנור מצרפן שהוא לחם וקרוב לעיסה יותר מן הסל ור' יהושע קאמ' שהתנור מצרפן שהוא גומר מלאכת הפת אבל הסל שאינו גומר כלום אינו מצרפן וכן נראה לומ' שאף ר' אליעזר לא אמ' הסל מצרפן אלא כשנותנין את הפת בסל בשעת יציאתו מן התנור שהסל גומר במלאכת הפת שעל ידי חבורן בסל הן משביחות ויש סמך לזה במה שאמרו לא שנו אלא ככרות של בבל שנושכות זו את זו זה אמר לי הרב מורי נ"ר מפר' ש ומה שאמרו תוך כלי בעינן והא ליכא או דלמ' אויר כלי בעינן והא איכא נראה שצירוף הכלי הוא עושה אותו אלא ריב"ל שאמ' שלא אמ' ר' אליעזר אלא בככרות שנושכות זו את זו איפשר שהיה דעתו לכך שחבורן זה עם זה עושה הצירוף אבל הרי אמרו שאפי' כענין כעכין וכלי ודאי בעינן שלא כדברי ר"ש ב"ג שאמ' ככרות שנושכות זו את זו מצטרפות

פסקי חלה לרשב"א שער ב

ו. ולענין צירוף התנור דפליגי ר' יהושע ור' אליעזר (פסחים שם) אפשר היה לו' דר' יהושע תנור ולא סל קאמר משום דכל שנצטרפו בתנור קודם גמר אפייתן לא מהני צירוף סל דמאי דהוה הוה ולר' אליעזר אפילו הסל מצרף וכל שכן תנור ואיפסיקא הילכתא כר' אליעזר והא דקאמרין התם דעבדי כר' אליעזר הוא הדין וכל שכן דהוו מצו אמרי דעבדי כרבי יהושע אלא דניחא ליה טפי למימר כרבי אליעזר דיהיב שיעור זמן טפי ועוד דזמנין שאין התנור מחזיק כל כך, אבל בירושלמי במסכת חלה (פ"ב הל' ב') גרסינן אית תניי תני הסל מצרף אין התנור מצרף אית תניי תני התנור מצרף ואין הסל מצרף, וכיון שכך מסתברא דבחלת הארץ דאוריתא בין בסל בין בתנור מצטרפין וחיובין בחלה מספק אבל בחוצה לארץ דוקא בסל כר' אליעזר, והרב ר' משה ז"ל כתב (פ"ו הל' ט"ז) אבל התנור אינן מצרפן, ולא חלק בין בארץ בין בחוצה לארץ ולא ידעתי מי הביאו לידי כך.

ומתקן שכוה צילח וסומם. וזכתי ליתא כאן כלי ומוד, וקאי רביו על כלל חשבון שפור מיוז מלכ, שכם מ"ג צילח וסומם, וכוה פשירי באופכ שכוה חלי"צ צילח כמבאר כחשבון לכל מנין עם חלמיר וגם צכ"ג אחפרס יפכ. איצב"ל צועוד דרבי

יוכי לא פירש רביו מאומכ, ולא כתב אלא שכוה משכו, וכנראה דלא ס"ל כפירש"י שנת דף ט"ו דס"ל א' מכ' צילח לכל צילח וא"כ לר' וסי מ"ה צילח ועוד חייב נחלס ופליגי סוגא. גם כתי' כ' ולר' צעין שוכס אחר פכרשכ שפור מלכ, וכוה צ"כ שפור מסוים לפי כמקום וכענין כידוע. וחו' א"כ פליגי רבנן דרין, וס"ל דשפור כתיב צמלכ כוה קורס כפירשכ, ומכ זכ ש"כ רביו כיון דמכס כוה לא יכני דבנ שיעורא. אלא רביו ס"ל כפירוש כרצ"ד עדות

ארבעים ותרת"י ועוד ביעתא וחומשא דהו כוליהו ארבעין ותלת ביעין וחומשא דביעתא: ברם צריך אילו היכא דלש פלגי שיעורא ואפינון ונסחינון ושדינון לסלא חדא מי מצטרפין בלחמיהו אי לא מי אמרינון ראשית עריסותיכם אמר רחמנא וכיון דבעידנא דלישה לא מיחייבי לא מצטרפי (י) או דילמא כיון דכתיב נמי והיה באכלכם מלחם הארץ וגומר אע"ג דליכא בעידן לישה ואיכא בעידן דהוי לחם מצטרף והכי קאמר קרא אי בעידן לישה אי בעידן לחם * מיפלג פליגי רבי אליעזר ורבנן בהא מילתא * דרבנן סברי בתר לישה אזלינון ור' אליעזר סבר אף בתר לחם ורבי יהושע קא"מ בשיטת רבי אליעזר דאזיל בתר לחם נמי * מי הוא פליג עליה דאילו רבי אליעזר אומר אע"ג דלא

צדע"ה כר"ף שפ"י שפור מלכ צע"ה לר"ף סל ומש"כ כשיגו עליו, ונאמח דבר תימא כוה, ורביו כ' ג"כ צמקן וכ"ק קרא או צעידן ליכס או צעידן לחם, אלמא דאז זכ או זכ סני, אכל כמחמ יורכ דרכו של כר"ף דלא צא כאן אלא לפסוק כר"ה לגבי צ"ב, ולריכין אנו לכדין עיקר מחלקותן, וכתי' כהצו דכ"ע ס"ל דמכני כטלכ צלון ואס אירע שקרא שס חטיל צלון לכ"מ, וכוסף כר"ס דס"ל לר"ה שלא יקרא שס חולי לא יוכר יפכ צכטלותו ללון, ואוסף לבאר דודאי כתי דניא דאסור למיעבד מילתא דצעי לחקן אח"כ ואולי לא תקן, וכמס"כ כצכ"מ ריש מ' חולין, ומקור דיין כוה צע"ה כלאים פ"ב כיחכ עדכו זרועכ כלאים כו' נעועכ נמלך לזרעכ לא יאמר אורע ואס"כ אשרש אלא משרש וואס"כ זורע, וא"כ מ"ס דצ"ב. ואין לומר דס"ל אסור לאפות, א"ה לומר כן דכיון דס"ל כר"ה שפוצר על צ"י מדצעי כטלכ ללון, וא"כ אית ליכ כואיל אי צעי מתשל וממילא לשרי לאפות ציו"ט ג"כ משום כואיל, דאע"ג דכסוגיל צד' מ"כ לא ככריתכ דר"ה אית ליכ כואיל, כ"ז לכס"ד דר"ה ס"ל טכ"ג ממון ומש"כ ס"ל דעובר צד"י, וא"כ אין ראי' דר"ה איה ליכ כואיל מכא דס"ל שפוצרים על צ"י, אלא מכא דמחיר לאפות וככא דמי שס שפיר, אכל לכפסכ דס"ל לכר"ף טכ"ג אינה ממון וכדעת הרמב"ם, וע"כ כה דר"ה ס"ל שפוצר צד"י כוה משום כואיל, וכיוני ע"ס טענתו של כר"ף לפסוק כרצכ דאמרינון כואיל

מבאר
פסחים מח:
כלומר ת"ק נמשג
מלכ פ"ג כטלכ
שיעור קצין כ'
מיהו

פ"ה דר"י ופ"ק לא פליגי דדינא ולכ"ע מ"ג צילח ועוד שפור מלכ, ולא פליגי אלא צמכ לפורית כיחך כוס"פ וצ"ה. וכעין זכ פירש רביו לא נחלקו כלל, אלא דרבנן לא דקו צמכ, וכיוני דלכ"ע אין כל כשכס ירושלמיות נכנסין צמכ לפוריות, ונשאר משכו, ורבנן לא דקו צמכ ולסוממ ור' יוסי דקדק על חשבון מכון ומלומלס. ברם צריך אילו כיכא דלש פלגי פלגי שיעורא כו' כ"ל וכ"כ צכתי וצכ"ג א"י כיכא דאפכ פלגי פלגי דקפירא ונסמיון כו' ואין לשון מדוקדק כל כך. (י) או דילמא כיון דכתיב והיה באכלכם מלחם הארץ וכו', מצורח דעה רביו דר"ה דאמר כסל מלרפן להלכ מכ"ס כוה וקרא קדריש וכ"כ כר"ף פ' א"ע וכרמז"ס כ' ציבורים וא"כ מכני אף לקולא כגון עיסכ שכיתכ שפור צילשכ ואס"כ לירככ צל' עם פ"שכ פסוק עכשפור וכול להפירש מקסכ על כגדולכ, וכדעת ככ"י אור"ס כ' תנ"י, וכתי מבאר כתי צילכ ד' מ' סריכ גלגל כו' ופיכו אס ירככ דבר קל יפככ מלכ אסת וירפכ כו', וכתי צמלכ אחכ ודאי אין שפור מלכ, וצעיכ יכ שפור, אלמא דמכני לר"ף סל גס לזכ, וכ"כ כטור שס דאס יכ עיסכ שלא כיכ כשפור ויש עיסות כשפור עכני לר"ף סל. וכ"ז דלא ככמכני אכתי דלר"ף סל אינו אלא לכמכני, אלמא דס"ל דאינו אלא סוממ דרבנן. ואולי צמכ לרבי"ל דאמר דף פ"ס וצירי מלכ פ"ב דדוקא נוסכות אפשר דדוקא משום דמי לליככ א' כמכיר ר"ה, דאי מדרככ

כהש"ס דמשנתו מירי דרין קדימה. איברא יכ לדתית ולפרש צבא זו למש"כ הרא"ש פ' ט"פ סי' כ"ה דרק משום דמכרך על אכילת מרור צריך לכות, אכל משום גוף המטה אי"ל לכות, דכמח לא כתיב בחורה לשון אכילה במרור כמו דכתיב במה ואכלו את הבשר בלילה הזה וכו' ומלח, הכי דכתיב אכילה במה ג"כ משא"כ במרור, ומיושבת כוה תמיהה הנאין ש"ה ס"ק ויש בזה אריכות דברים ואכ"מ. הא מיהא לדעת הרא"ש הא דתנן ומלטרפין לכות הוא רק משום דהמכ"ס חקנו ברכה על אכילת מרור בעין כוית דלא כפרש"י ש"י וכדי לל"ח ירי חובה. ולפי הרא"ש י"ל דקמ"ל כה דתנן ויואלין בדמאי כו דאע"ג דאפשר לאכול כ"ס ויהי ה"ל שיעור, ולא יבדל באמת, מכ"מ יהי ואל גוף המטה קמ"ל דרשאי לאכול כוית, אכל כ"ז לשיטת הרא"ש דלא בעין מהית במרור כוית, אכל לרש"י אלא"כ ואל כמס"כ דמשום הקדמה הוא, יכ"ס לסמ"י דמי מרור שיעור, וא"כ אין כ"ל להקדמה וגם בעין כוית ט"פ דית, וא"כ למאי תנו ויואלין בדמאי. משויה סי' כדוקא כתי לרייק הסיפא אין יואלין בעלל.

ראשון לציון

כואל פדריא דסיל שפוצר עליו צבי. וכרין צמח"כ לא ירד לסיד כריף משום דנמשך אחר דעה עלמא זיל דסיל שלכו פ"צ דקידושין טכ"ג ממון, וכסבור שגס כריף סיל כיו, וליהא. וכיוצא מש"כ ככ"מ בשם ר"ש כמעילי דסיל לכריף ככרמזים דטכ"ג פ"מ, וא"כ כאן דסיד דכלכ כצ"צ פ"כ לא משום דסיל דאסור לאפות צו"ט דלית לן כואל, כל כיון דפוצר עליו צבי וטכ"ג א"מ פ"כ אית מיהו לן כואל וע"ט אסור לאפות; אלא פ"כ טעמא אחרינא כואל, דאסור לאתר ככרמזים משעת מלוכה כמו דמלוך לכפרים פ"א בשעת קליד דוקא, ומעשרות בשעת מירות, כ"ג סלכ בשעת שנתמיינא ומקרא מלא כואל, ראשית עריסותי סלכ תרימו בשעת עריסה דוקא, וא"כ און מקנא אלא לכטיל צונן, אפי"ג דמכ"ד אסור לסמוך על כהקון כצ"כ כמ"כ, אלא כיון דא"א צאופן אסר כיו דיוצד, ור"א ס"ל דאפי"ג דא"א לכקדי מלות ככרמזים בשעת עריסה כהוא חיוב כראשון מכ"מ בשעת לסל כואל ג"כ זמן כחיוב, שכרי אז מלטרף מכ"מ וכיון דזמנא ג"כ בשעת לסל ודאלי טוב יומר לכפרים לאסר שאפס משוםמך על כהקון. וכיוצא ש"כ כריף דכ"א דר"א שייכא צכך אחריתי דר"א דא"א אף כרודכ כיו ומש"כ הו"פ עוד לכצוה כל דר"א אפי"ג כפיון כלומר דמכ"מ כואל ולא לסומא צעלמא כמ"כ לעיל, אלא דרש דקרא, וכיון דאפסס כהס כלכ כר"א ממילא אסור לכפרים ולסמוך על כהקון של כטלס לונן, זוכי כוונה כריף. ואסר כוחצי ראיתי שקדמני צ"כ ככלת יעקב צ"כ. וכשתא ימא דגס רש"י צ"כ ד"כ א"ל כר"א כיו אלא עושכ סדרה קטנה אלא גדולכ ואופה שתיבן וכשכואל רודכ נותן לכלי וכו"א מלרפן כיו, ומשמע דס"ל לרש"י דשטור לישכ צמי לרופ סל, וכשיגו פ"צ צח"י דמ"ו ד"כ כואל, ונראכ דגס רש"י לא כיון לכ"א, ופשיטא דאפסר לפטור צכקס צעלמא כמ"ל כל חו"מ שלא כפרים בשעת מירות מפריש וכו"ל אפילו עבר ולש וכן פ"א כדאיתא צפרק כנוזל קמא, אלא משום דמכ"מ לא עבר שפיר, שכרי לא כפרים בשעת כחיוב לכ"כ כיו שניחס צכלי שייכא עוד זען סיוצ אסר. דכ"ס סר"א או בשעת לישכ או בשעת לסל

פ"ט כפיון
פ"ט א"ל כיון
ק"ל וז"ל טעמין
מ"ו ונכרית ד'
ל"א א"א כפיון.
כחפ"ט פ"ט
דנפחך פ"ד כע'
ג"כ כפיון ש"כ
ק"ל כלון פ"ט

מיהו

פ"ט כפיון
פ"ט א"ל כיון
ק"ל וז"ל טעמין
מ"ו ונכרית ד'
ל"א א"א כפיון.
כחפ"ט פ"ט
דנפחך פ"ד כע'
ג"כ כפיון ש"כ
ק"ל כלון פ"ט

הנבחר כ"ז
בפסחים ד' ס.

ס"א י"א: כא

איצטריף בתנור מצטרף בסל י"א) גמרא מילתא דלחם ורבי יהושע אומר אי איכא שיעורא בתנור תנור מצרפו אי לא לא מאי טעמא בתנור קא גמרא והוי לחם רבן שמעון בן גמליאל סבירא ליה כרבי אליעזר דאמר בסל * מי הוא אי איכא ככרות נושכות זו את זו מצטרפין קא סבר לחם דומיא דעיסה. הילכתא כמאן סבירא לן ת"ש דאמר רבא קבא מלוגנא לפיסחא וכן לחלה והא אנן תנו חמשת רביעים קמח ועוד חייבין בחלה קבא מלוגנא היינו חמשת רביעים ועוד דציפורי אמר רב יוסף הגי נשי דידן נהוג למיפא קפיצא בפיסחא אמר ליה אביי האי חומרא דאתי לקולא הוא דקא מפקעת ליה מחלה אמר ליה דעבדן כרבי אליעזר דתנן רבי אליעזר אומר הרודה פת חמה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי אליעזר אמר ליה והא אמר רבי יהושע בן לוי לא שנו אלא ככרות של בבל שנושכות זו את זו אבל * בעבין לא אמר ליה והא איתמר עלה א"ר יוחנן אפילו בעבין:

פ ס ח

עד שאילתא דמחייבין דבית ישראל לבעורי חמירא מארביסר בניסן שנא' שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון * מאי הראשון אילימא ראשון דחג (א) והא כתיב שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם אלא ראשון דמקמי חג והיינו ארביסר כדכתי' בראשון בארבעה עשר יום לחודש ואימא מאורתא מכי עייל ארביסר ביום כתיב ואימא מצפרא אך חלק דהוה ליה מתחילת שבע ועבדו רבנן הרחקה דליבער מתחילי שש דלא לינגע באיסורא דאורייתא כדתנן * רבי מאיר אומר אוכלין כל חמש ושורפין בתחילת שש מאי

כפת לסל, וחזר ואפס פת אחרת ונתן לסל אס נתקבץ צכל שפור חלכ כסל מלרפן להלכ כיו. משמע דכבר נגמר מעשכ פת כראשוכ ונלטן מכ"מ מכי לירוף לכשני. רשבי"ג ס"ל כר"א דאמר אפי' צכל כיו קא סבר צעיון לסל דומיא דעיסה כיו כיו נשי דידן נכיו למיפא קפיצא קפיצא צפסחא. כ"ל וכ"כ צכתי"י. א"ר יוחנן. לפי זכ יכ"א מוכס דקיי"ל כיו יוחנן לגבי דריצ"ל, אלא צכתי"י כנוססי א"ר חנינא וכ"כ איתא בגמרא.

א) והא כתיב שבעת ימים וכו'. כוא מיתרל דאצ"י ורי יוסי צצרייתא [וכ"א שצכ"א רציו דרשכ דאצ"י ולא דרנא, יעיון מש"כ צאילתא קס"ס א"ר א"ר צס"ד צאצ"י

הרדב"ז (מכ"י)

מִזֵּן אֶסּוּר לְאָדָם וּבֹרִי יְרוּשָׁלַיִם רַפְ"ג דְּחֵלָה (הֵלֵכָה א') הֵדָא אֲמַרְרָה שְׂאֵסּוּר לְאִדָּם לְעֹשֶׂה עֵיסָמוּ קִצְיָן וְהַמְפָּרִישׁ חֵלָה מֵעֵיסָה וּבֹרִי מִשְׁנָה פ"ד דְּחֵלָה (מִשְׁנָה ד') וְכַמְכֻמִּים: עֵשָׂה עֵיסָה פְּתוּתָה מִבְּשִׁיעוּר וּפִאָּחָה וּבֹרִי מִשְׁנָה פ"ג דְּחֵלָה (מִשְׁנָה ד') הָעוֹשָׂה עֵיסָמוּ קִצְיָן וְנִגְעוּ זֶה בָּזֶה פְּטוּרִים מִן הַחֵלָה עַד שִׁיבֹרֵי ר"א אֲזִינָר אֶף הִרְדִּיהּ וְיִזְמֵן לִסְלַל

הקל מנרפן לחלה ואיפסיקא הלכא כוומיה צפרק
אלו עובדין (דף מ"ח:) ובפ"ק דגדה (דף ח'.)
ומ"ש ר"א התגור מנרפן לחלה. צפרק אלו עובדין
הניא ר"א אומר הקל מנרפן ר"י יהושע אומר
הגטור מנרפן רשב"ג אומר ככרות של צבל

שנושכות זו בזו מנטרפות ומשמע לדר"א כל דוקא מנרף ולא מנור ופסק כמורו משום דהא דאפסיקא להבטח כוונתו דמשמע ללאפיקי נמי מדברי יו"ט דאפסיקא ומו דרשב"י ואינו כפר דאין מנור מנרפן והו"ל רבי יהושע ימיד לגבייהו והרשב"א כתב בפסקיו מלה שלו ח"ל ופאשר היה לומר דרבי יהושע הנור ולא כל קאמר ור"א אפילו הסל מנרף ור"ס התנור אכל בירושלמי (הלכה ב') גרסינן אית תנא מני הסל מנרף ואין התנור מנרף ואית תנא מני התנור מנרף ואין הסל מנרף ויטון שכן מסתברא דבזהל הארץ לאורייתא צין בל צין בננור מנטרפין ויחייבם בזהל ממסך אכל בזהל דוקא בל כר"א והרמב"ם כתב אכל התנור אינו מנרפן ולא חילק צין בזהל לח"ל ולא ידעמי מי הביאו לרד כל עכ"ל ואינו צעני גברא רבא חזינא ויתבארל נא חזינא שרצני יפסך דהני

תנאי דפליגי צירושלמי הם רבי אליעזר ורבי יהושע
והא איפסיקא הלכא כר"א ועוד דאפילו אי הוה

סדר רבינו כהרשנ"א לא היה לו לחלק בין א"י
לח"י משום דהלא אף באל"י צומן הוא אינה כימי
עורא אלא מדרבנן כמבואר בדברי רבינו פ"א
מהלכות תרומות ופ"ה מהלכות חלה:
וְיָדֵינוּ הַחֲכָמִים נִשְׁכָּחוּ וְזוּ בְּזוּ וְכו'.

הרשב"א בפסקי חלה שלו כתב ו"ל העושה עיסמו קצין ונגעו זה בזה פטורים
מן החלה עד שישיבו פירוש אע"פ שנגעו לאחר עריכה זה בזה אינם מנטרפין אבל אם
השיכן זה לזה הואיל והם לאדם אחד מנטרפין וחייבים ואי זו היא נשיכה שנינו בתוספתא
דטהרות איזהו הנושך המולש ממנו כל שהוא כלומר שאי אפשר שלא יתלוש מזה עם זה

בשמפדיון ר' אליעזר אומר אפילו אינו מדביקן בעודן עיסה אלא שאפאן ונתנון בבל הסך
מזרפן לחלה והוא מניין אחד ואש"פ שאני נוגעים וזו כנון כעין וכדאמרין פרק
אלו עוברין (פסחים דף מ"ח:) השך הנכרות וזו לאחר אפייה כל שאני בתוך כלי אינן
מטריטור ואני חמה שמה שכתב רבינו שם כך כתב עיסה פחותה מכשיעור אפסאח
ומתן הפס לכל מהלך המזרפן לחלה היו הנכרות ונושרות וזו וכו' חייבים בחלה שאינם שאינם
בסל דאלמא משמע מדבריו דכל שהן ככרות של צבל חייבים ולא הוזכרו לסל אלא כעין
ונהאם שהוא ז"ל פירש עד שישובו למתמיהן אפי' לאחר אפייה ואינו אלא צלישה ואפילו
לר"א דמחמיר טפי ממזרפן ואמר שאם המזרפן הוא סבר ריב"ל דדוקא ככרות של צבל
דמאר פרק אלו עוברין אמר ר' יוסף האי נהוג למיפס פסחא פסחא אפילו א"ל אביי
מאי דעתי וחומרא דאמי לר' יוחנן דאם הוה דאק נפתקין ליה ממלה פסחא ליה דעבדין

כר"א דתנן ר"א אומר אף הרודה וגו' ללן וכו' ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי
ליעזר ואקשי עמה והא איתמר עלה אמר רביצ"ל כל שנו אלף ככרות של כבול שנושכות וזו מ
בלאחר אפייה ואלו דאין מתפרשין אלף בנשכשו בעיסה והיינו דלא הזכירו דכמות אלף ה
מתפרש א"י יהושע אומר מזור מתפרש רשצ"ג אומר ככרות שנושכות וזו מנתפרות רשצ"ג
ורבי יהושע איירי כבעבין ובשאר ככרות שהם כעין כעבין שאינם נושכות וזו מוז ורשצ"ג איירי
עד שישכרו אפילו לאחר אפייה קאמר ולא גריס הרב דבדברי ר"א אף הרודה אלף הרודה ו
סבר דתמיה צבין נשיה וכל כככרותם של כבול ור"א קולא וכדאסיקנא אמר רבי חנינא אפי
דברי הרב אע"פ שהוא דחוק מאד שנתמחה הספרים שכלל בהם אף הרודה ועוד שפירש
רשצ"ג דהא אף ככרות הטעובות בעו צירוף כל וכיון דאלבא דרביצ"ל פליגי עליה דרשצ"ג א
אפייה תמיהו שאני יודע מה נשיה שייך אחר גמר אפייה ועוד שאני רואה הוכחה בדבריו ל
שאירע פתעמיס שנתבדקס אם יפה וקאמרינן איתום הממנוור יתראו ככליו סתירה אחד
לקלמס שאין חייבות בתלה עד שידבקו קלמס בקלמס יפה ער"ל וכן פירש"י ולענין
דחוק והוא לומר שרבינו מופש דר"א אומר אע"פ שלא נשכו וכו' בהם נתמן כלל הכל נתמן
דחוקות כמזור עשויות לישוך וזו כלומר לידבק דיוקן יפה הילכך כשלל נשכו מהני ליה
לא מהני להו צירוף כל ורבי חנינא סבר דאף כבעבין אר"א מהני להו צירוף כל נתמיה שכו
מתפרשין ולרבי ליעזר מתפרשין ומשמע דרשצ"ג בדרייתא היינו ח"ק דמתמיהין ופליגי ארנצ
כל ומזור אלא אין נושכות וזו כל מהני להו צירוף כל ומזור ור"א ורבי יהושע סברי
יהושע והשמא מ"ס רבינו היו הככרות נושכות וזו כזו ומתקבץ מה הכל שיעור מלה חייבים
כלי קפסוק: אפח מעט מעט וכו'. פירקן אלו עובדין בעלי דלא פאשיטוס ופסקו בה בדלא
ימ' נחתום שעשה עיסה וכו'. משנה וכו' דלהלן (משנה ו'). ומ"ס שאם לא תמכר י

כתב הראב"ד ז"ל מהמגמה שאף האשה שעשהה וכו': ודע שלשון הירושלמי בפרק קמיה דר"י והא תנן וכן נשים שנחמו לנחמוס לעשות להן שאור אם אין בשל אחת לחלקה בצק פטורה מן החלה א"ל והמניין נחמוס שעשה שאור לחלק חייב בחלה א"ל לקוחות *וימלך לעשותה ע"ה כ"כ. כך היא הגירסא נכונה והיא גירסת הראב"ד והיא

*[בנוסחא דידן כחוב והוא חוזר ועושה אותה עיסה]:

ד. עוד שנינו שם (פ"ט מ"ד) העושה עיסתו קבין ונגעו זה בזה פטורין מן החלה עד שישוכו ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה, פירוש שהוא עושה כל קב וקב בפני עצמו שאין בכל עיסה ועיסה כשיעור אעפ"י שנגעו לאחר עריכה זה בזה אינן מצטרפין, אבל אם השיכן זה לזה הואיל והם לאדם א' מצטרפין וחייבין, ואי זו היא נשיכה שנינו בתוספת' דטהרות (פ"א סי' ב') אי זהו הנשוך התולש ממנו כל שהוא כלומר שאי אפשר שלא יתלוש מזה עם זה כשמפרידן, ר' אליעזר אומר אינו מדביקן בעודן עיסה אלא שאפאן ונותנן בסל הסל מצרפן לחלה והוא שיהא ממין אחד ואעפ"י שאינן נושכות זו בזו כגון כעכין וכדאמר בפרק אלו עוברין (פסחים מ"ח ב'). ודוקא כלי שיש לו תוך אבל כלי שאין לו תוך בעיא ולא אפשר, דגרסינן בפרק אלו עוברין (שם) בעי ר' ירמיה טבלא שאין לה לבזבז מהו תוך כלי בעינן וליכא או דילמא אויר כלי בעינן והא איכא תיקון. והלכך חלת חוצה לארץ דרבנן לקולא ופטורה עד שיצרף בתוך כלי אבל בחלת הארץ דאורייתא לחומרא וחייבת כל שהוא תוך אויר כלי ואפשר דאף בחלת הארץ לקולא דאף בארץ בזמן הזה דרבנן מדכתיב (במדבר ט"ו י"ח) בבואכם בביאת כלכם.

ה. השיך את הככרות זו בזו לאחר אפיה כל שאינן בתוך כלי אין מצטרפות, ואני תמיה ממה שכתב ר' משה ז"ל שכך כתב (בכורים פ"ו הל' ט"ז - י"ז) עשה עיסה פחותה מכשיעור ואפאה ונתן לסל וחזר ואפה הפת האחרת ונתן לסל הסל מצרפן לחלה, היו הככרות נושכות זו בזו חייבין בחלה אעפ"י שאינן בסל, דאלמא משמע מדבריו דכל שהן הככרות כשל בבל חייבין ולא הוצרכו לסל אלא כעכין, ונראה שהוא ז"ל פירש **עד שישוכו דמתניתין אפילו לאחר אפיה**, ואינו אלא בלישה ואפילו לר' אליעזר דמחמיר טפי מדרבנן ואמר שאף הסל מצרפן הוה סבר ר' יהושע בן לוי דדוקא ככרות של בבל כדאמר התם בפרק אלו עוברין אמר רב יוסף הני נשי דידן נהוג למיפא קפיזא קפיזא אמר ליה אביי מאי דעתך לחומרא חומרא דאתי לידי קולא הוא דקא מפקע ליה מחלה אמר ליה דעבדי כר' אליעזר דתנן ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל וכו' ואמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' אליעזר ואקשי' והא איתמר עלה אמ' ר' יהושע בן לוי לא שנו אלא ככרו' של בבל שנושכות זו מזו אבל כעכין לא אלמא לר' יהושע בן לוי אליבא אליעזר תרתי בעינן נשיכות ככרות וצירוף סל ורבנן הקלו בלאחר אפיה ואמרו דאין מצטרפין אלא בשנשכו בעיסה והיינו דלא הזכירו ככרות אלא העושה עיסתו קבין ונגעו זה בזה כלומר שני הקבין בעיסתן, והא דתניא (פסחים שם) ר' אליעזר אומר הסל מצרפן ר' יהושע אומר תנור מצרפן רבן שמעון בן גמליאל אומ' ככרות של בבל שנושכות זו מזו מצטרפות רשב"ג מחמיר הוא מדכולהו ור' אליעזר ור' יהושע אינן מודין לו בכך.

ואיפשר שהרב ז"ל מפרש דר' אליעזר ור' יהושע איירי בכעכין ובשאר ככרות שהן כעין כעכין שאינן נושכות זו מזו ורשב"ג איירי בככרות הנושכות ולא פליגי וקיימא לן **כרשב"ג** דלא אשכחן מאן דפליג עליה, והא דתנן במתניתין **עד שישוכו אפילו לאחר אפיה קאמר** ולא גריס הרב ז"ל בדברי ר' אליעזר אף הרודה אלא הרודה ותנא קמא סבר שהכל תלוי בנשיכה אבל סל בלא נשיכה לא מעלה ולא מוריד ור' אליעזר אליבא דר' יהושע בן לוי סבר דתרתי בעינן נשיכה וסל בככרות של בבל ור' אליעזר לקולא, ודאסיקנא (פסחים שם) אמר ר' חנינא אפי' כעכין ר' אליעזר לחומרא [ו]א נשיכה בככרות של בבל או כעכין וצירוף סל קאמר זה נראה לי להעמיד דברי הרב ז"ל אעפ"י שהוא רחוק מאד שנמחק גירסת הספרים שכתוב בהן אף הרודה, ועוד שנפרש ר' אליעזר ור' יהושע לא דברו אלא בכעכין דוקא ועוד דלר' יהושע בן לוי ודאי ר' אליעזר חולק הוא על רשב"ג דהא אף ככרות הנושכות בעי צירוף סל וכיון דאליבא דר' יהושע בן לוי פליגי עליה דרשב"ג אנן מאן לימא לן דלא פליגי.

ספר מצוות גדול עשין סימן קמא

שנינו במסכת חלה (פ"ב מ"ד ור"ש ע"ש) העושה עיסתו קביים, כלומר קב קב שהוא פחות מכשיעור, ונגעו זה בזה פטורים מן החלה עד שישוכו ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לתוך הסל הסל מצרפן לחלה. פירוש אפילו בלא שום נשיכה רק שיעור יחדיו בסל. ואמר שמואל הלכה כרבי אליעזר בפרק אלו עוברין (פסחים מח, ב) ובפרק קמא דנדה (ח, א), ואומר רבינו יצחק דוקא כשאין בכל אחת ואחת כשיעור צריך צירוף סל ונגיעה אבל אם יש בכל אחת כשיעור שאין צריך צירוף רק לפטור מאחת את חבירתה צירוף סל בלא נגיעה מועלת

ספר מצוות קטן, הגהות רבינו פרץ מצוה רמו הגהה א

א) מיהו איכא מאן דאמר דרבי אליעזר לא בעי כלל נשיכה, אבל נגיעה דסל בעי ופר"י דהיינו דוקא להביאו לידי חיוב אבל לפטור זה את זה אפילו בלא נגיעה מצטרפין כשהן בסל ובלבד שלא יקפיד על תערובתן וסדין או מפה מצרף כמו סל ולכך נהגו הנשים לכסות במפה.

הלכות קטנות לרא"ש (מנחות) הלכות חלה

מתני' העושה עיסתו קביים ונגעו זה בזה פטורים עד שישוכו ר' אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה:

גמ' פירוש קביים קב קב בפני עצמן. ומסיק בפ' אלו עוברין (דף מח ב) דר' אליעזר לא בעי נשיכה אלא נגיעה בכלי ובריש מסכת נדה פסיק הלכה כר' אליעזר. והא דמצרכי רבנן נשיכה ור' אליעזר נגיעה. ה"מ לצרף יחד שתי עיסות שאין בכל אחת כשיעור. אבל לתרום מן המוקף אפילו נגיעה לא בעינן רק שיהא סמוכות זו לזו בפנינו.

ר"ש מסכת חלה פרק ב משנה ד

יש לפרש ד..... לא מצרף אלא אם כן נגע ולא אתא ר' אליעזר אלא לאפוקי דלא בעינן נשיכה, ומיהו לא יתכן מדקתני סל מצרפן ולא קתני מחברן כדדייקינן בהקומץ רבה (דף כד א) גבי עשרון שחלקו והניחו בביסא, ולמאן דאמר לא שנו אלא ככרות של בעל הבית שנושכות זו בזו קשה קצת, ושמא לא היה מדקדק בין מצרפן למחברן כבני ר' חייא דמנחות, והא דתנן לקמן בפ' בתרא (מ"א) שתי נשים שעשו קבים ונגעו זה בזה אפי' הן ממין אחד פטורין ובזמן שהן של אשה א' מין במינו חייב, אותה נגיעה היינו נשיכה למאן דאית ליה או צירוף סל למאן דאית ליה

מהר"ם חלאווה מסכת פסחים דף מח עמוד ב

והוי יודע דלא בעי' צירוף אלא בשעשה קבין דלא נתחייבה עדיין אבל אם כבר נתחייב' לא בעי צירוף אלא הקפה בלבד שיטול מן המוקף ולא בעי' תוך כלי ולא אויר כלי. תדע לך דמאי שנא חלה מתרומה ומעשרות דלא בעי' צירוף ועוד דתנן במסכת חלה העושה עיסתו קבין פטורה מן החלה עד שיש כו' ר"א אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה אלמא ר"א דוקא בעושה אותה קבין איירי. וכן נמי אפילו בצירוף לא בעי' דנגעי אהדדי כל שהן תוך כלי.

ספר התרומה

משמע בירושלמי דמס' חלה דבר שהוא מקפיד על תערובתו אין הבית מצרף. דבר שאין מקפיד על תערובתו הבית מצרף. ונראה דבמקום הבית גר' הכלי מצרף. מיהו קשה. דמשמע דבעי נגיעה עם צרף כלי אפי' לחיי' עיסות קטנות בחלה. דהא דקאמר פ' אלו עוברין ר' יהושע בן לוי לא אמר ר' אליעזר הסל מצרפן לחלה אלא בככרות של בבל שנושכות זו את זו אבל בעבין לא והא אמר ר' חנינא אפי' בעבין. ומשמע דעל כרחין תנא קמא דאמר עד שישוכו קאי ר"א דאמר דבעינן צירוף סל עם נשיכה לר' יהושע או עם נגיעה לר' חנינא אבל בצרף כלי לחוד לא יועיל. ואם כן ק' ההיא דירו' דקאמר אם אין מקפיד על תערובתו הכלי מצרף בלא נגיעה. ואם נאמר דר' חנינא דא' אפי' בעבין דליכא נשיכה יועיל צירוף סל וכמו דלא בעינן נשיכה לא בעינן נגיעה רק צירוף סל לחודיה אתיא שפיר ההיא דירו' אליביה. אי נמי בירושלמי מיירי לפטור מאחת על חברתה ושתייהן יש בהן כשיעור כגון ההיא דסוטה שמפריש מעיסה זו לפטור עיסה זו. לכך בצירוף כלי בלא נגיעה סגי. אבל אם אין בהם כשיעור לא יתחייבו על ידי צירוף כלי לחודיה אלא א"כ יש נשיכה או נגיעה

ב"ח אורח חיים סימן תנז

משמע מלשון רבינו דצירוף סל מהני אפילו אינן נוגעין גם ביורה דעה סימן שכ"ה כתב בסתם דהסל מצרפן אבל בסמ"ג בהלכות חמץ (לאוין עט לא ע"ג) כתב דוקא שיגעו יחד וכן כתבו התוספות בשם ר"י פרק אלו עוברין (דף מ"ו ב) בד"ה הואיל (סוף דיבור ראשון) ומדברי הרא"ש בהלכות חלה (פ"א מ"ד) נראה שהסכים לזה שכתב וז"ל רבי אליעזר לא בעי נשיכה אלא נגיעה בכלי וכו' וצריך לומר דרבינו קיצר בזה:

ט"ז אורח חיים סימן תנז

(ב) והרא"ש שכ' לא בעי נשיכה אלא נגיעה בכלי לא נגיעה להדדי קאמר אלא נגיעה ע"י כלי סגי לענין שיעור חלה

סוף הנקודות הכסף ס' שכ"ו

ב' דחנה משנה ד' [ד"ה הסל]. ומכל מקום נמצא דדברי המוספות פרק חנו עוזרין בשם ר"י לצירוף סל כשאין שיעור בעיסה אחת היינו שיגעו בסל ^ה, וכך כתב הסמ"ג [שם] בשם ר"י, וכן כתב ה"ר פרץ בהגהת סמ"ק [שם], וכך כתוב בספר התרומה סימן פ"ב, וכן כתב הר"ש בפירוש המשנה פרק ב' דחלה משנה ד' אחד שניא, וכן כתב הצרמורה שם, וכן כתב הרא"ש בהלכות חלה סימן ד' ^י. ומעתה מה שכתב הצ"י [שם ד"ה ומ"ש ואם] על הטור ומדברי הסמ"ג בשם ר"י נראה לצירוף סל לא מהני אלא אם כן נוגעים זה בזה, אינו מדוקדק, דנראה מלשונו דלהטור אין צריך נגיעה, וזה אינו, דאם כן יהיה הטור נגד הרא"ש וכל הפוסקים הנ"ל, אלא אדרבה נראה לומר מדכתב הטור ואם אינן נדבקין (דהיינו נשיכה) והם בסל הסל מנרפן ולא כתב רבותא יותר דאפילו אינן נוגעות כלל הסל מנרפן, אלמא דדוקא קאמר דצאינן נדבקין אלא נוגעין זה בזה הוא דהסל מנרפן. ואפשר דהכי קאמר, ומדברי הסמ"ג בשם ר"י נראה כן להדיא יותר מצואר מצדדרי הטור, ודוחק. ועוד דאם כן לא הוי ליה לכתוב כן בשם הסמ"ג בשם ר"י לחוד, שהרי הוא מצואר בהרא"ש וכל הפוסקים הנזכרים. העולה מכל זה, שמי עיסות שאין באחת מהן כשיעור ויש בשמיהן כשיעור ואינו מקפיד עליהן אם יתערבו זה עם זה צענין דמהני צירוף סל, צריך שיגעו זה בזה בסל. ואם יש בכל אחת מהן כשיעור ורוצה להפריש

שלחן ערוך השלם >מהדורת פריעדמאן< - יח יו"ד ט (ער - שלג) / קארו, יוסף בן אפרים / עמוד 236
הודפס מאוצר החכמה

ועי' משנ"ב תנ"ז סק"ז

כף החיים ס"ק כ"א

שם שיתן כל המצות כסל וזכר עיין ב"ח שכתב דהא דמהני צירוף סל צריך גם כן נגיעה שיגעו המצות בתוך הסל להדדי יעו"ש וכן כתב בית יוסף ודרכי משה ביורה דעה סימן שכ"ה יעו"ש וכן כתב שיירי כנסת הגדולה בהגהות בית יוסף סימן זה אות ד' מיהו הט"ז ס"ק ב' כתב דכאן שרוצה לצרפן בשביל שיעור חלה אין צריך נגיעה כלל להדדי רק צירוף כלי יעו"ש וכן הסכים הפרי חדש יעו"ש אבל המשבצות זהב אות ב' כתב דאף באין בכל אחת כשיעור בעי סל ונגיעה ממש לצירוף שיעור חלה יעו"ש וכן כתב הנהר שלום אות א' ומיהו עיין חק יעקב אות ז' שהביא פלוגתא בזה וסיים אף דלכתחלה בעי נגיעה אבל בדיעבד יצא דנוכל לסמוך על גדולי הפוסקים דלא הצריכו נגיעה כלל יעו"ש והביאו אליה רבה אות ג' וכן כתב המאמר מרדכי אות ב' דלמעשה ראוי לחוש לדברי המחמירין והמגן האלף אות ב' כתב דאפילו בדיעבד יש להחמיר יעו"ש ועיין בשו"ת בית אפרים סימן מ"ד שכתב מצות שאופין ואין בכל עיסה שיעור חלה תתחייבו על ידי צירוף סל ושוב בשעת הפרשה לא היו נוגעין יחד רק היו חלוקין לשני צבורים אף על פי שלקח מאחד חלה על הכל יש לו לכתחלה להפריש חלה גם מצבור השני בלא ברכה יעו"ש והביאו בשערי תשובה

כשנותנים המצות בכלי צריך שיהיו כולם בתוך דופני הכלי שלא יהיה שום עיסה או מצה למעלה משפת הכלי דהא איבעיא להו פרק אלו עוברים (פסחים מח, ב) טבלא שאין לה לבזבז מהו תוך הכלי בעינן וליכא או דלמא אויר כלי בעינן והא איכא, תיקו. אבל אומר רבינו יצחק (בר אברהם) דעד כאן לא מיבעיא ליה אלא בטבלא שאין לה לבזבז פירוש שפה סביב אבל יש לה לבזבז **אפילו בגדושה מצרף** אף על פי שבמדות הקדש אמרינן במסכת מנחות (ע"ש פז, ב) דגדושה לא מיקדשא, והטעם משום דהוי כאויר בית שמצטרף כדגרסינן בירושלמי דפרק אלו עוברים (דף כב, א ע"ש) וישליכנה לאויר בית אויר בית מצרף לחלה ואין קרקע בית מצרף לחלה ומשני דבר שמקפיד על תערובתו אין הבית מצרף דבר שאין מקפיד על תערובתו הבית מצרף וכן בירושלמי דמסכת חלה (דף יד, א) גרסינן דבר שמקפיד על תערובתו אין הבית מצרף, ורוב העולם מגיחים שם אין הכלי מצרף.

תוספות רבינו פרץ

בעי ר' ירמיה טבלא שאין לה לבזבז מהו ומסיק בתיקו מכאן משמע כשמפרישין חלה על השולחן והמצה או הלחם גבוה מן השפה דצריך לפרוס מפה עליהם וכן יש ליהדר כשמשימין המצות בתיבה שלא תהו בולטות חוץ מן התיבה ורב יחיאל היה אומר **דאין שום חששא אם הם בולטות לחוץ** דהא אויר הבית מצרפן כדאמרינן בירושלמי

תוספות רבינו פרץ

ומ"מ קשה דקאמר הכא הסל מצרפו והא מעשים בכל יום שאנו אופין פשטיאא אחד שאין בו שיעור חלה בע"ש ומיד אופן פשטיא"ה אחד שאין בו שיעור חלה ואחר זה אופן אחד וכבנימין אותם בתיבה אחת ופומית י"מ בכולן שיעור חלה ולא קמפרשי חלה ואמאי הא אמר דהסל מצרפו ותירץ הר"ר יחיאל דלא אמר הסל מצרפו אלא כשרוצה בדעתו לצרפו אבל כשאין בדעתו לצרפן אין הסל מצרפן לא.

שי למורא

ענה כב סמכים מ"ח ע"ב הרודה וניתן לכל כסל מצרף לחלה והכי קיימא לן ומבואר בש"ע יו"ד סי' שכ"ה. ומסתפק אנכי ושאל הא דמהני צירוף סל להתחייב בחלה אם הוא דוקא דבעינן דעת הכע"ב דכוונתו דנותן הפת כסל להצטרף בחיובא דחלה או דלא בעינן דעת כלל והיינו אם בא איש אחר דאיתו כע"ב וצירף כל הפת כסל אם מהני צירוף שלו אם חייבת בחלה. ולא מצאתי גילוי לדין זה. רק קצת ראיה מן הרא"ש בפ"ק **דביצה ס' י"ג** בסו"ש וז"ל ומה שנהגו בפסח להניח כל המנות בכלי אחד בשעת הפרשת חלה לאו משום דבעינן מוקף חלה משום דנהגו למיטא קפיוא קפיוא בפסח משום חימוץ ואם היה מפריש חלה קודם שרפס בכלי לא מפטרי בהכי ואם יבוא אח"כ לידי צירוף נתחייב בחלה ואוכל סבל עכ"ל הרא"ש. נראה שעליל דעתו לצירוף סל מהני שלא מדעת דאל"כ מאחר שהפריש חלה קודם הצירוף בוודאי לא צרפס עוד בכוונה לחלה. א"ו דלא בעינן דעת בצירוף חלה ול"ד לכלי שרת דבקודם. והא"ר

תנו דין הנהגת החלה בעפת מצה. ובו ב' סעיפים:

א. מפני שצריך לזקק בשעור העסה (א) שלא להרבות בה משום חשש חמוץ ^[א*] ומוטב שימנע בה, לכן טוב ^י (ב) לקרב העסות יחד בשעת הפרשת חלה (ג) שישקו זו בזו, (ד) דשמא יש בהם שלא היה בה כשעור. (ה) וואם אי אפשר להפריש חלה בעודה עסה מפני המהירות, יפרישנה (ו) אחר אפיה מיד, ^[ב*] שיתן כל המצות ^ג (ז) בסל ^[א*] והסל מצרפם לחלה, וזהו הדרך היותר נכון.

שערי תשובה

(א) בסל. עין באר היטב. ועין בשו"ת בית אפרים סימן מר, מצות שאופין ואין בכל עסה שעור חלה ונתחייבו על ידי צורף סל ושוב בשעת הפרשה לא היו נוגעין יחד רק היו חלוקים לשני צבורים, אף על פי שלקח מאחד חלה על הכל יש לו לכתחלה להפריש חלה גם מצבור השני בלא ברכה, עין שם. ועין שם מה שקבת על דברי מהרש"ל דמצריך לטל מצה שלמה לחלה ואין המנהג כן, וכמו שקבת בחק יעקב גם כן, ובפרט בחלת חוץ לארץ שפיר דמי אף בפרוסה, עין שם. ועין מה שקבת בחלק יורה דעה ללמד זכות על מה שנוהגים אחר אפית המצות מחלקים לחלקים ונוטלים כמה נשים כל אחת חלה בפני עצמה, וכן המנהג באפית החלות של שבת, עין שם. ועין לעיל ריש סימן תמר בערב פסח שחל בשבת ושכח להפריש חלת לחם חמץ מה דינו, עין שם. ובכנסת יחזקאל סוף סימן כג כתב, שבשנת תפ"ז חל ערב פסח בשבת ודרשתי שקבת שלפניו שלשבת הבאה יזהיר כל אחד לאשתו לקח חלה, כי טעם שאין אנו נוהגין לעשות האמור במשנה דבמה מדליקין שלשה דברים צריך אדם לומר כו' עשותם

אחת לכלן אם לא הפסיק ביניהם בשיחה שלא מענין הלישה. ועכשו נהגו על פי הרב

באור הלכה

יש כמה מקליו, בודאי יש לסמוך עליהם, כן נראה לעניות דעתי. ועין בפרי חדש שחולק על הרמ"א ומסכים להמחבר להקל בדיעבד:

תנו א ^[א*] ומוטב שימנע בה. עין בחק יעקב, והערת קמ"א לעיל בסימן תנו במשנה ברורה סעיף קטן ז, דאם אין לו רק עסה אחת טוב שלא לצמצם כדי שלא להפקיע מחלה, והוא מספר התרומה, ועין שם בשער הציזון:

^[ב*] שיתן כל המצות בסל. וטבא שאין לה לבזבז, כגון שלחן, ספק הוא, ועל כן כשמצרפם בכלי יזהר שלא יצא שום דבר למעלה מדפני הכלי, כן איתא ביו"ד דעה סימן שכה סעיף א בהג"ה, ואם יצא צריך לכסותם במפה ואחרונים, ובדיעבד אם לא כסם ולקח מעליונות חלה על כל הסל, מסתפק הפרי מגדים אם מהני. ולעניות דעתי נראה דאין להחמיר בדיעבד, אחרי דכלא הכי דעת הסמ"ג להקל דאין צריך כסוי, דאוריין כלי מצרפן כיון שהכלי יש לה תוך, אף מה שיוצא למעלה כמנח למטה דמא, והואכ דעתו בהג"ה א שם, עין שם: ^[א*] והסל מצרפם לחלה. והוא הדין על ידי כסוי מפה, והנינו שנינו במפה וישים מפה זו גם כן על המצות מלמעלה, ואף שבאמצע קצת מגלות מצטרפות הכל, כיון שמצדדין מקסין, עד כאן לשון הפרי מגדים, והוא נובע מש"ך יורה דעה שם בשם מהר"ל, וס"ס הפרי מגדים, דלפי זה אם מנח בטבא ולמעלה במפה, לא, ולעניות דעתי יש לעין בעקר הדין, דבסמ"ק משמע דסתם כסוי גם כן מהני, עין שם, וכן במחצית השקל משמע גם כן דעל ידי סתם כסוי מהני, וצריך עיון למעשה, אכן בכלי שיש לו תוך רק שהמצות בולטין למעלה, בזה ודאי נראה דיש להקל על ידי סתם כסוי אחרי דהסמ"ג מקל לגמרי, וכנ"ל. ודע, דאם ניקא דסתם כסוי מפה מהני לצרף, הוא הדין אם כפה כלי על המצות מהני גם כן לצרף, אכן לפי זה הא דאמר ר' אליעזר אף הרודה ונותן לסל וכו' הוא לאו דוקא דהוא הדין אם כפה הסל עליהם:

האחר: (ה) ואם אי אפשר וכו'. דאם אפשר וכו'. טוב יותר להפריש מן העסה, כדכתיב, ראשית עריסתיכם, הרי דעקר מצותה לכתחלה הוא בשעה שהיא עסה עדין: (ו) אחר אפיה מיד שיתן וכו'. ואף בחלת חוץ לארץ כן, ואף על גב דבחלת חוץ לארץ קמא לן דאוכל והולך ומשיר קצת לחלה, ה"י, בעסה אחת גדולה אף על גב שנתחלקה אחר כך לכמה כפרות, כיון שתחלתן היו מחברין מעסה אחת הקלו בחוץ לארץ דלא בעינן מקף ומחבר בשעת הפרשה, מה שאין כן כאן שהם מעסות מחלקות, אף שהיו מנחים פעם אחת בסל, מפל מקום לא הני כחבור גמור להקל לאכל קדם הפרשה. ואפלו אם היה בכל עסה כשעור חלה, גם כן בעינן שיהיה מן המקף בשעת הפרשה כיון שאינם מעסה אחת, וכמו שכתוב ביו"ד דעה סימן שכג סעיף א בהג"ה: (ז) בסל. ואם סל גדול,

שער הציזון

תנו א א. אחרונים: ב. ויש שנוהגין שחולקין משתי העסות ביחד, ולכאורה הוא לומר, וכתב בחק יעקב שאפשר הטעם משום שלפעמים העסות קשות ואינם נדבקים היטב, ועל ידי חזק החתוך משניהם ביחד נדבקים אז ביחד: ג. לבוש ושאר אחרונים: ד. ט"ז בשם הרא"ש: ה. דרכי משה, והעתיקה האחרונים: ו. מגן אברהם ושאר אחרונים: ז. בית יוסף ושאר אחרונים: ח. חת יעקב:

הגה ואם היה בו שיעור חלה (ח) ושכח להפריש, יפריש (ט) אחר כך, (י) ואפלו צרוף סל (יב) לא צריך. ואם לקח ממקצת העסות וממקצת לא לקח ונתערבו, צריך לקח חלה (יא) מכל אחת ואחת, או ילוש עסה אחת (יב) ויקח ממנה גם כן על אותן שנתערבו, (יג) ואם מפיר מצה אחת שחיתכה בחלה, נוטל ממנה על האחרות (הגהות מיימוני פרק ג ומרדכי ריש פרק אלו עוברין ובית יוסף בשם תוספות פרק קמא דביצה): **ב. יהלש עסה ביום טוב של פסח**

ג. משנה פסחים מו וכו' אליעזר הסקמח הפוסקים.

באר היטב

להפריש מכל עסה ועסה אשה אחת ומברכת לעצמה. ולענין הכרחה אין חילוק בין פסח לשאר ימות השנה, דרכי משה ושו"י יורה דעה סימן שכח, עין שם. ובדרישה יורה דעה שם כתב טעם להנהיגין לומר בפסח תרימה חלה מצה מן העסה, עין שם, וגם נתן טעם למה שנהגין לעשותה החלה תחלה כעין מצה ואחר כך משליכה לאור, ומסיים שם שבבית מהרש"ל נהגו לשרפה בלי תקון, וכן כתב משה משה. ואם נפלה

שערי תשובה

כ"ו משום דחלת חוץ לארץ יש לה תקנה שאוכל ומשיר, מה שאין כן בערב פסח שחל בשבת אין תקנה, עין שם, וענין לעיל סימן תמ"ד דיש תקון בדריש מכל מקום לכתחלה מיהת יש לזהר בזה: (ב) לא צריך. עין באר היטב שהביא מהלבוש, וענין באלוה זוטא ואלוה רבה על דברי הלבוש בזה ובפנים מאירות חלק א סימן צו כתב ששעות סופר בלבוש וצריך לומר יקח פרוסה קטנה מן הבצושה וישמר אותה לחל המועד ויכריז להפריש חלה

החלה לתוך התבשיל רותח הנה מלבד דין תערובות חלה שנתבאר ביו"ד דעה סימן שכד, יש לדון בזה דין אסור חמץ, עין סימן תנ"ז סעיף ג. והחזק יעקב בשם חמיו כתב, שהורה שמתיר בהנאה או לקימו עד אחר פסח, עין שם: **ז. לא צריך.** אבל צריך שיהיו שניהם מנחים לפניו, אף דקיימא לן חלת חוץ לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש, מכל מקום לכתחלה בעי שיהא מן המקף, מגן אברהם. וחק יעקב כתב, דאין צריך מן המקף, דחלת חוץ לארץ אוכל והולך ואחר כך מפריש וענין אחרונים. כתב במגיד משנה ומנהגים ולבוש, אם שכח להפריש מן העסות של מצת המצוה יכול להמתין עד הלילה כדי שיניחם בן שלמות על הקצרה, וכשיבצע מצה השניה לשנים לשמר חצייה לאפיקומן, אז יניח השתי מצות השלמות ושני השברים בכלי לצרפם ויכסם, ויקח פרוסה קטנה מן הבצושה, ומכריז להפריש חלה, וישמר לחל המועד. [מתוך להנות בעת שרפתה, מהרי"ל, אלא שסכים ומכל מקום נכון לעשות מדויה בפני עצמו]. ושו"ת פתח המועד. ונראה לי, שטוב יותר שיבצע ממנה תחלה פרוסה קטנה מיד ביום, שמא יחזור וישכח, דהא בלאו הכי יבצענה בלא ברכה, עכ"ל. וכתב חזק יעקב, וכן ראוי לנהוג שלא להמתין עד הלילה, דהא בלאו הכי עסה שגלושה מערב יום טוב אסור להפריש ממנו ביום טוב,

משנה ברורה

כמה "אחרונים דמתיר להפריש חלה" ביום טוב, אבל אם נצטרפו בכלי קדם יום טוב, או שהיה בכל עסה שיעור חלה, שאז בא החיוב חלה קדם יום טוב, אסור להפריש חלה ביום טוב, אלא אם מנכר מצותיה של כל עסה ועסה בפני עצמה, מתיר לאכל כל מצותיה של העסה² ולשיר מאחת ממצותיה מעט על סמך שיפריש ממנה בחל המועד מעט לשם חלה וישרפנה, ³ אבל אם נתערבו המצות, צריך לשיר מכל מצה ומצה מעט, ואחר יום טוב יצורף כל החתיכות בכלי אחד ויקח חלה מן חתיכה אחת, (דהינו שיפריש ממנה מעט)²² על כלן, או שיעשה באופן זה, שילוש ויאפה עסה קטנה פחות מפשעור ביום טוב ויצרפם עם המצות בסל אחד כדי שיתחייב בחלה, ואחר כך יכול להפריש מעסה זו על כלם, כיון דחיוב של עסה זו בא עתה ביום טוב, רשאי להפריש ממנה ביום טוב, ²³ ואפלו לא היה בכל עסה כשעור, ונצטרפו כל המצות בכלי אחד קדם יום טוב, גם כן נכון לעשות תקנה זו. ולכתחלה כל שהזכר קדם לילה²⁴ יפריש תכף חלה, ולא יניח להפריש ביום טוב: **(יא) מכל אחת ואחת.** דאם יקח מאחת, יש לחוש שמא זו מאותה שפכר נפטר, ואם כן הוי לה מן הפטור על החיוב: **(יב) ויקח ממנה וכו'.** רוצה לומר, ²⁵ שיכניס בהפרשתו לפטור את כל העסות החיבות, וצריך שיהיו כלן מנחין לפניו בבית אחד, וכנ"ל בסעיף קטן ז: **(יג) ואם מפיר וכו'.** רוצה לומר, שהיא מעסה שלא הפרש עדין חלתה ממנה:

צריך "לקרנם שיגעו זה בזה, אכן אם יש בכל עסה שיעור חלה דפסק הרמ"א לקמה דאין צריך צרוף סל, הוא הדין נגיעה להדדי לא צריך, בין כשהם מנחים בסל" בין כשהם מנחים בבית, דהבית מצרפן ויכול להפריש מזה על זה. והוה דוקא כשהם מנחים בלא כלים, "אבל אם הם מנחים בכלים צריך לקרב הפלים להדדי, ויהיו פתוחים למעלה [דאם הם סתומים, ²⁶ אפלו הם מקרבים לא מהני], וכל זה כשיש בכל עסה שיעור חלה, אבל אם אין בכל עסה שיעור חלה וצריכין לצרוף "אין להקל, אף שהפלים פתוחים ומקרבים להדדי, אלא אם כן יניחם בתוך סל אחד, או שיכסה עליהם במפה, וענין באור הלכה (אות ב-א): **(ח) ושכח להפריש.** רוצה לומר, ²⁷ בעודה עסה, דלכתחלה נכון יותר להפריש מן העסה וכדלעיל בסעיף קטן ה: **(ט) אחר כך.** רוצה לומר, אחר האפיה: **(י) ואפלו צרוף סל וכו'.** כיון שיש בכל אחת כשעור, יוכל להפריש ממצות עסה אחת על הכל, ²⁸ ורק בענין שיהיה הפל מנח לפניו "בבית, וכדלעיל בסעיף קטן ז, ואם לא היה לו כי אם עסה אחת, אף שנתחלקה לכמה מצות, כיון שגלושה מתחלה ביחד יכול להפריש מאחת על שאר המצות אף שאינם לפניו, דבכגון זה אין צריך מן המקף בחלת חוץ לארץ, וכדלעיל בסעיף קטן ו עין שם. אם שכח להפריש חלה בערב יום טוב ונזכר ביום טוב, אם לא היה שיעור חלה בכל עסה ונצטרפו בכלי ביחד ביום טוב, דאז בא חיוב החלה ביום טוב, דעת

שער הציון

בפרוש דברי הרא"ש, והחזק יעקב חולק עליו בסעיף קטן ו, והפאר היטב ריש סעיף קטן ד, ערפב הדברים: **יז.** עין ביו"ד דעה שם בהג"א: **יח.** חק יעקב, והעתיקו הג"ז ומקור חיים, ובאלוה רבה מפסק עליו וכן בבגדי לשה: **יט.** דהוי כאלו נלוש ביום טוב, ואם חל יום ראשון של פסח בשבת לא שייך זה ופרי מגדים: **כ.** פוסקים, וכן נעשה בכל עסה ועסה: **כא.** מקור חיים, ודבריו נובעין מדברי התוספות ביצה דף ט, ובבית מאיר מפסק על דבריהם, ודעתו דצריך אחר הפסח להפריש חלה בפני עצמה מכל חתיכה ששיר, דהינו שיצרף בסל אחד כל החתיכות עם השלמות שיש לו ויקח מכל פרוסה חתיכה לחלה ויכריז נפטר כל השלמות שלפניו, אף כיון שיש מקלין עוד יותר, ויכניס שנוצרי די אם משיר רק חתיכה אחת לפי מנהג אחר קדן, די לנו אם נחמיר בדעת התוספות: **כב.** ואם יש לו גם שלמות, יכניס בהפרשתו לפטור גם אותם ורק שיהיו מנחין יחד לפניו: **כג.** כן משמע ממקור חיים, ואף דבט"ז מקל בזה דהוי כעסה אחת, החזק יעקב חולק עליו: **כד.** אחרונים: **כה.** הג"ז:

ט. פ"ח והג"א ביו"ד דעה סימן שכח, וכן הסכים החזק יעקב למעשה, ואף דבט"ז הקל בזה, מכל מקום לכתחלה בודאי נכון לנהוג כן: **י.** מקור חיים: **יא.** הג"א שם: **יב.** שם: **יג.** דהוה לא מקרי מקף, ודוקא לכתחלה, אבל בדריש אפלו כל כלי מנח בבית אחר והפריש מזה על זה מהני כיון שיש בכל עסה כשעור, דענין מקף הוא רק מצוה לכתחלה, כמבאר ביו"ד דעה סימן שכח: **יד.** דמה שהפלים מקרבים להדדי לא צריך מנגיעה, ונגיעה בלא צרוף סל לא מהני, דהא בענין דוקא עד שישקו זו בזו אבל לא בנגיעה בעלמא, ומה שמסתפקים התוספות אם מהני נגיעה בלא צרוף סל, הנינו רק לענין דין מקף, אבל לענין צרוף היקא דלא היה כשעור, פשוט דלא מהני: **טו.** דרכי משה: **טז.** הג"א בקאן, וביותר ביו"ד דעה סימן שכח, עין שם, וכן הסכים בחזק יעקב בסעיף קטן ו, לחלק בין עסה אחת לשתי עסות, וכדעת הפ"ח, אלא דבפרוש דברי הרמ"א אינם שוין דמהג"א משמע שפירשו בשתי עסות ומפריש מאחת על חבירו, ומחק יעקב בסעיף קטן ח, משמע שפירשו בעסה אחת שנתחלקה לכמה מצות, ובדינא אינם מחלמין. ועיי' במגו אברהם

דמ"כ נמשכה האופה פשטיד"א שיש בה נשר ושכח ולא הפריש חלה ונכנס טעם העיסה בנשר והשחא נחערב החיזו צפוטור מותר להפריש מעיסה אחרת שלא הורמה חלמה על עיסת פשטיד"א זו ונפטר גם כן טעם העיסה שנבלע בנשר ואין זה מפריש מן החיזו על הפטור והיינו דפני הנוטל שאור מן העיסה שלא הורמה חלמה ונתן לתוך עיסה שהורמה חלמה אם יש לו פרנסה ממקום אחר וכו':

כתב מהר"י וייל נסימן מ"ח עיסה שלא הורמה חלמה ונמשלה יכול ממנה חלה לאחר שנמשלה ויטול מעט שיסאר בעיסה יותר מאחד ומאה ואף על גב דנשנמשלה היתה הכל טבל מכל מקום כיון דלאחר כך הפריש אמרין צריכה צדקתן ומו דנחלת חוזה לארץ

קיימא לן כשמואל דאכל והולך ואחר כך מפריש אלמא דאמרין צריכה עכ"ל וז"ע לאחיה זורח הצריך אחד ומאה דהלא כשנוטל אחד מ"ד או אחד ממ"ח דנתקן הטבל כל התבטיל נתקן ולא צריך אחד ומאה אלא כשכבר הורמה החלה ואחר כך נפלה בתבטיל דנמין נמינו צעין אחד ומאה חולין ובשאינו מינו נששים דלעיל סוף סימן שצ"ג אכל בתבטיל צעורו טבל כשיפריש אחר כך אחד ממ"ח נתקן כל התבטיל והבלוע נקדרה הכל נעשה חולין למפרע וכדמשמע להדיא בתשובה שמאל כתוב הרב דים יוסף שהנחתי בסמוך **והי נקטין**:

שכה א שתי עיפות וכו'. משנה ריש פרק ד' דחלה: **וב"ש** ואם אינן נדבקין והם בפ"י וכו'. משנה פרק שני דחלה פליגי זה תנא קמא ורבי אליעזר ואיפסיקא הלכתא צפרק אלו עוברין (דף מ"ח:) כרבי אליעזר דהסל מנרפן אף לאחר שנאפה ולא כתנא קמא דמנרפן נשיכה דוקא. ודין המינין שמנרפין נתבאר בסימן הקודם (רסד):

וב"ש ואם אינן נדבקין והם בפ"י **הפ"י** מצרפן וכו'. משנה פרק ד' דחלה (מ"ד) העושה עיסתו קצין ונגעו זה בזה פטורים מן החלה עד שישובו רבי אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מנרפס לחלה ואיפסיקא הלכתא צפרק אלו עוברין (פסחים מה:) וצפרק קמא דנדה (פ.) כרבי אליעזר ג' ומדברי סמ"ג (עין קמא רב ע"ד) בשם ר"י נראה דצירוף סל לא מהני אלא אם הם נוגעים זה בזה דן (א):

דרכי משה

שכה (א) וכן משמע בתרומת הדשן סימן קפ"ט בשם התוספות דאין לסמוך על הצירוף סל אלא כשלש כשיעור עיסה ונחלק אבל אם לש עיסה שאין בה כשיעור אין לצרפו אלא על ידי נגיעה וצ"ע במה שכתב דצירוף סל לא מהני אלא כשלש עיסה כשיעור ונחלק דאם כן אפילו צירוף סל לא צריך דהא לא בעינן מן המוקף כמו שכתבתי לעיל (ס"י שג) דהא חלת חוצה לארץ אוכל ואחר כך מפריש ואפשר דהתוספות חולקין בהא וז"ע:

פרישה

שכה (ב) ואם אינן נדבקין והן בפ"י. נ"ל דוקא נמי הן שראוי להנערף אכל שני מינין שאינן ראויין להנערף על ידי נשיכה קל וחומר נסל

דרישה

שכה [א] שתי עיפות שאין בשום אחת כשיעור אם נוגעות וכו'. ואם היה בעיסה אחד כשיעור ושכח ליטול ממנה חלה עד לאחר אפייה ועשה ממנה פת הרבה אינו צריך צירוף סל כמ"ש לעיל באורח חיים סימן תצ"ז:

חדושי הגהות

[ב] פ"י שלא היו אופין יותר משלשה לוגין יחד כדי לשמרו מן החימוץ:

הגהות והערות

שאלה (שאלתא עג אות י) שלמנהיג עיסה שהיה בה שיעור בלישה ואח"כ צרפה בסל עם עיסה פחות מכשיעור אינו יכול להפריש מהקטנה על הגדולה. וכתב שם הנצי"ב שמהשאלות מבואר שצורף סל הוא מהתורה דקרא קדוש וכ"כ הר"ף בפרק אלו עוברין (יד) והרמב"ם הל' בכורים (פ"י פט"ז) והוכיח כן גם מהתוספות בבבב"ב (ט. ס"ד גלגל). ועיין בערוך השולחן כאן (סעי' ח) שהוכיח שצורף סל אינו ממש כנילוש ביחד ולכן צריך להפריש מכל מצה ומצה וחולק על הפר"ח שלא אמר כן: ד' **ובבבב"ב** שיטה זו עיין באריכות בבבב"ב הגר"א כאן (פס"ג). וכתב שם עוד שגם הרא"ש בהל' חלה (סימן ד) סובר כן. ומדברי הרמב"ם (פ"י ה"ט) נראה דלא בעי נגיעה עיי"ש: הן **בבבב"ב** הגירסא "במה": הן **והתוספות** בבכורות כו. (ד"ה אוכל) נחפזו אי חלת חר"ל בעי מוקף או לא:

סימן שכה

פרטי רחמי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] שתי עיפות שאין בשום אחת כשיעור כיצד מצטרפות: [ב] אם יש בכל עיסה כשיעור ורצה להפריש מזו על זו:

א [א] שתי עיפות שאין בשום אחת כשיעור אם נוגעות זו בזו עד שנדבקין מעט מזו בזו מצטרפין בדבר הראוי להצטרף (ב) ואם אינן נדבקין והם בסל הסל מצרפן ואפילו אחר

אלא ערלי אכל קצת אסור מפני שהוא מערים לפטורה מן החלה והלא אמרה מי שאינו יכול לעשות עיסתו צטורה יעשה קצת מפני שאינו יכול הא אם היה יכול לא הלא אמרה שאסור לאדם לעשות עיסתו קצת וכתב על זה הרשב"א בפסקי חלה שלו (שער ג) ואף על גב דקיימא לן דמי שאינו יכול לעשות עיסתו צטורה יעשה קצין ואל יעשה צטומאה הי מילי כמין שהיו יכולים לעשותה צטורה אכל עכשיו שאי אפשר לא יעשה קצין שאם כן תשכח תורת חלה ועל זה שנינו צפרק אחרון של חלה עד (מ"ח) ג' ארלות לחלה והילכך כמין הזה אסור להערים ולעשות עיסתו קצין והיינו דאמרין צפרק אלו עוברין (פסחים מה:) אמר רב יוסף והי נשי דידן נהוג [ב] למיפא קפחא ואקשינן ליה מאי דעמן לחומרא חומרא דחמי לדי קולא הוא דקא מפקע ליה מחלה ופריך דעבדן כרבי אליעזר דאמר הסל מנרפן לחלה:

שכה (א) שתי עיפות שאין בשום א' כשיעור אם נוגעות זו בזו וכו'. משנה פרק ד' דחלה (מ"ח) ב' נשים שעשו ב' קצין ונגעו זה בזה אפילו הם ממין אחד פטורים וזמין שהם של אשה אחת מין נמינו חייב ושלם נמינו פטור ופירשו המפרשים א' דהאי ונגעו זה בזה היינו שישובו או צירוף סל: **וב"ש** בדבר הראוי להצטרף. היינו דתנן מין נמינו חייב ותנן מו התם (מ"ח) אי זהו מין נמינו החמים אינם מצטרפות עם הכל מן הכוסמין השעורין מצטרפות עם הכל מן המינין רבי יוחנן בן גורי אומר שאר מינים מצטרפין זה עם זה וכבר כתבתי פירוש משנה זו בסימן שקודם זה (רסא. ד"ה וכל אלו) ושם כתבתי אם הלכה כרבי יוחנן בן גורי ומשמע מו התם צמחיתין (מ"ד) דעיסת חדש אינה מצטרפת לשל יין אף על פי שהם ממין א' ומפרש טעמא צירושלמי (פ"ד ה"ב) כדי שלא יאמרו תורמין מן החדש על היין ותנן נמי התם דלרבנן דפליגי ארבי ישמעאל דלא יתרום מאמנע שיהיה בן:

משנה פרק ד' דחלה (מ"ד) העושה עיסתו קצין ונגעו זה בזה פטורים מן החלה עד שישובו רבי אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מנרפס לחלה ואיפסיקא הלכתא צפרק אלו עוברין (פסחים מה:) וצפרק קמא דנדה (פ.) כרבי אליעזר ג' ומדברי סמ"ג (עין קמא רב ע"ד) בשם ר"י נראה דצירוף סל לא מהני אלא אם הם נוגעים זה בזה דן (א):

שכה (א) וכן משמע בתרומת הדשן סימן קפ"ט בשם התוספות דאין לסמוך על הצירוף סל אלא כשלש כשיעור עיסה ונחלק אבל אם לש עיסה שאין בה כשיעור אין לצרפו אלא על ידי נגיעה וצ"ע במה שכתב דצירוף סל לא מהני אלא כשלש עיסה כשיעור ונחלק דאם כן אפילו צירוף סל לא צריך דהא לא בעינן מן המוקף כמו שכתבתי לעיל (ס"י שג) דהא חלת חוצה לארץ אוכל ואחר כך מפריש ואפשר דהתוספות חולקין בהא וז"ע:

פרישה

שכה (ב) ואם אינן נדבקין והן בפ"י. נ"ל דוקא נמי הן שראוי להנערף אכל שני מינין שאינן ראויין להנערף על ידי נשיכה קל וחומר נסל

דרישה

שכה [א] שתי עיפות שאין בשום אחת כשיעור אם נוגעות וכו'. ואם היה בעיסה אחד כשיעור ושכח ליטול ממנה חלה עד לאחר אפייה ועשה ממנה פת הרבה אינו צריך צירוף סל כמ"ש לעיל באורח חיים סימן תצ"ז:

חדושי הגהות

[ב] פ"י שלא היו אופין יותר משלשה לוגין יחד כדי לשמרו מן החימוץ:

הגהות והערות

שאלה (שאלתא עג אות י) שלמנהיג עיסה שהיה בה שיעור בלישה ואח"כ צרפה בסל עם עיסה פחות מכשיעור אינו יכול להפריש מהקטנה על הגדולה. וכתב שם הנצי"ב שמהשאלות מבואר שצורף סל הוא מהתורה דקרא קדוש וכ"כ הר"ף בפרק אלו עוברין (יד) והרמב"ם הל' בכורים (פ"י פט"ז) והוכיח כן גם מהתוספות בבבב"ב (ט. ס"ד גלגל). ועיין בערוך השולחן כאן (סעי' ח) שהוכיח שצורף סל אינו ממש כנילוש ביחד ולכן צריך להפריש מכל מצה ומצה וחולק על הפר"ח שלא אמר כן: ד' **ובבבב"ב** שיטה זו עיין באריכות בבבב"ב הגר"א כאן (פס"ג). וכתב שם עוד שגם הרא"ש בהל' חלה (סימן ד) סובר כן. ומדברי הרמב"ם (פ"י ה"ט) נראה דלא בעי נגיעה עיי"ש: הן **בבבב"ב** הגירסא "במה": הן **והתוספות** בבכורות כו. (ד"ה אוכל) נחפזו אי חלת חר"ל בעי מוקף או לא:

ב ו"מ"ש ואם נתנם על לוח וכו'. נעיל ללא איפשיטא נפרק אלו עוזרין ופסק הרמב"ם נחלה לאוריימא לתומרא לזריך להפריש ונחלה של דבריהם לקולא דאיו נריך להפריש וז' מהו נראה לאפילו נחלה לאוריימא לזריך להפריש אין לו לזך כיון דפסק הוא ספק נרכות להקל אצל נחלה של דבריהם אין נריך להפריש כלל:

ג ו"מ"ש רבינו ז'כן כשמצרפן בכ"י וכו'. מלשון רבינו משמע לאפילו מקצתה מוך הכלי ומקצתה למעלה מדפני הכלי אין הכלי מוצרפן שהרי כתב נריך שלא ילא ממנו שום דבר למעלה מדפני הכלי ודלא כמו שהצין בית יוסף מדברי רבינו דנמקצתה מוך הכלי אף על פי שמקצתה למעלה מדפני הכלי מוצרפות דלא משמע הכי מלשון רבינו אלא כדפרישתי אצל נסמ"ג נס"ג כחז דכשיש דופנים לכלי אפילו כל העיסה או המנה למעלה מדפני הכלי מוצרפין ומצאו בית יוסף ולפע"ד נראה נפולוגמא דרצותא אף על גב דעכשו כל חלה היא מדבריהם נריך להפריש אפילו כל העיסה למעלה מדפני הכלי אצל לענין נרכה אין לזך אלא אם כן כל העיסה מוך דפני הכלי שלא ילא ממנו שום דבר למעלה מדפני הכלי דפסק נרכות להקל:

ד ואם יש בכ"י העיסה כשיעור וכו'. ז"ל הרא"ש דהא דמזכירין נגיעה או צירוף כל הני מילי שתי עיסות שאין בכל אחת כשיעור אצל למרוס מן המוקף אפילו נגיעה לא נע"י רק שיהיו סמוכות זו לזו בפנינו. וכו' עכ"ל ונראה דבשתי עיסות אחת יש זה כשיעור ואחת אין זה שיעור דינן כשתי עיסות שיש בכל אחת מהן כשיעור לאפילו נגיעה לא נע"י אלא שיהיו סמוכות ומפריש מן העיסה שיש זה כשיעור שיעור חלה וגם מפריש עוד ממנה אחד ממ"מ על העיסה שאין זה כשיעור ולא נריך צירוף כל ויכסיו וכמו שכתבתי בסמ"ק ש"ד (ס"ד) דדין נמן שאור מעיסה שלא הורמה חלתה וכו'.

צריך לא צירוף בכ"י ולא נגיעה וכו'. כן כתב הרא"ש בהלכות עיסות שאין בכל אחת כשיעור אצל למרוס מן המוקף אפילו נגיעה לא נע"י רק שיהיו סמוכות זו לזו בפנינו. וכו' עכ"ל ונראה דבשתי עיסות אחת יש זה כשיעור ואחת אין זה שיעור דינן כשתי עיסות שיש בכל אחת מהן כשיעור לאפילו נגיעה לא נע"י אלא שיהיו סמוכות ומפריש מן העיסה שיש זה כשיעור שיעור חלה וגם מפריש עוד ממנה אחד ממ"מ על העיסה שאין זה כשיעור ולא נריך צירוף כל ויכסיו וכמו שכתבתי בסמ"ק ש"ד (ס"ד) דדין נמן שאור מעיסה שלא הורמה חלתה וכו'.

צריך לא צירוף בכ"י ולא נגיעה וכו'. כן כתב הרא"ש בהלכות עיסות שאין בכל אחת כשיעור אצל למרוס מן המוקף אפילו נגיעה לא נע"י רק שיהיו סמוכות זו לזו בפנינו. וכו' עכ"ל ונראה דבשתי עיסות אחת יש זה כשיעור ואחת אין זה שיעור דינן כשתי עיסות שיש בכל אחת מהן כשיעור לאפילו נגיעה לא נע"י אלא שיהיו סמוכות ומפריש מן העיסה שיש זה כשיעור שיעור חלה וגם מפריש עוד ממנה אחד ממ"מ על העיסה שאין זה כשיעור ולא נריך צירוף כל ויכסיו וכמו שכתבתי בסמ"ק ש"ד (ס"ד) דדין נמן שאור מעיסה שלא הורמה חלתה וכו'.

א(ב) תניא נפרק אלו עוזרין (ס"ט) רבי אליעזר אומר הסל מוצרפן וכו'.

פרישה

אין מוצרפין וק"ל. מורי ורבי (נפלאו לטור ס' שם): (ב) שום דבר למעלה מדפני הכלי. ר"ל שלא ילא כל הככר או כל העיסה למעלה מדפני הכלי אצל אם קלת נמוך הכלי אפילו אם מקצתה למעלה מדפני הכלי מוצרפת. בית יוסף ורמ"א (ס"ב):

הנהגות והערות

אליעזר נגיעה" ולשיתו איל שסובר שצורף סל לא סגי א"כ נוגעים וכמ"ש לעיל בהנהגות והערות (אות ה) והב"י שינה לשונו וכתב צורף סל ולא כתב נגיעה דאזיל לשיטתיה דפסק בשו"ע שהסל מצרפם ולא בעי נגיעה: [ג] בהלכות תרומות (פ"ג ה"ח) כתב להדיא שלא צריך נגיעה וסגי אם הם בהקפה אחת ובהלכות בכורים (פ"ז ה"א) משמע קצת דצריך נגיעה ועיין באריכות בנקודות הכסף ריש ס' שכו: [ד] ובביאור הגר"א כאן (ס"ח) כתב "ובדין זה נסתבכו גאונים עולם עתוס" דגדה ז' א"ד"ה ומקפת וכו'. והר"ש שם במתניתין ד' ותוספות דפסחים מו ב' ס"ד"ה הואיל" ור"ל שהראשונים האלו סוברים שלענין מוקף בעי נגיעה. והמשיך הגר"א וכתב ומ"מ דברי הרא"ש הן עיקר ומתניתין דפ"ג במעשר שני מסייעתו. ועיי"ש שכתב עוד ד"ל "והנה אבאר דג' דינים בזה אם הם בלא כלי כלל א"צ אפילו נגיעה ואפילו רחוקים הבית מצרפן ואם הם בתוך כלי ופתוחים מלמעלה צריכין הקפה והוא קירוב ונגיעת כלים אהדי זה מן המוקף כמו אין מקיפין שתי חביות וכו' ואם הם סתומים אפילו נגיעה לא מהני" וכו'. ועיי"ש שהאריד מאוד בדברים אלו:

ז' ממשפחות לשון הש"ך (בס"ב) משמע שגם בארץ ישראל בזמן הזה כיון שחלה היא דרבנן אזלינן לקולא אבל הערוך השלחן (סעי' ד) נוקט שהש"ך יזכיר רק על חלת חו"ל עיי"ש: [ח] "לזבד" כ"ה בדפוס ודפוסים קניגסברג ווילנא. ובדפוס דיהרנפורט הגירסא לבזבו ובדומה לזה בגמרא "טבלא שאין לה לבזבו" וכו' הסמ"ג בעשין קמב (רג ע"ג): [ט] כתב הס"ז (בס"ב) שמשלשן הטור משמע שלא יצא ממנו שום דבר למעלה מדפני הכלי אבל בכ"י מבואר שאף אם קצתה מוך הכלי סגי (וכ"ה ברמ"א כאן) והסיק שהאמת כדבריהם דכמו שבנשיכה סגי שמחוברים רק במקצת ואפילו הכי הוה חיבור ה"ה בצורף סל, וכ"כ הגר"א בביאורו (בס"ק ז'): [י] ובסמ"ג "ד' יצחק בן אברהם" וכתב החיד"א בשם הגדולים (במערכת גדולים ערך רבינו יצחק בר אשר) שהוא ר"י הבחור והוא ריצב"א שכותבים התוספות ולפעמים שכותבים ריצב"א על הרוב הוא רבינו יצחק בר אשר וכו' ואיזה מהם יהיה רבינו יצחק בר אברהם ואנכי שיטפא במקום ריצב"א כתבו ריב"א: [יא] וברשב"א הגירסא "אעפ"י שאין נושכות זו בזו כגון כעכים" וכו': [יב] "לשון הרא"ש" והוא דמצרכי רבנן נשיכה וכו'.

טור <מכון שירת דבורה> - יא (יו"ד שה - תג) / יעקב בן אשר (בעל הטורים) (עמוד 116) 34170

חלקת בנימין

ביאורים

החלת לחם שהבאנו בס"ק י"ב ודלא כשיטת המק"מ שם והשתא נימא דעיסה אחרת או ככר אחרת בתוך הכלי נמי הוי הפסק ודוחק לאוקמי ההיא דלעיל באופן שאותה עיסה וככר שכבר הופרשה עליהן חלה הן מן הצד ואין מפסיקין בין הככרות המצטרפות עכשיו וי"ל דדוקא מין אחר חשיב הפסק אבל ככר בין הככרות אע"פ שזו ככר הפריש עליה וזו לא הפריש עליה לא חשיב הפסק וכן מבואר כחילוק זה לעיל שם בסעיף ו' ברמ"א דאע"ג דאורז הוי הפסק בין החטים מ"מ עיסה שכבר הורמה חלתה לא הוי הפסק, ומ"מ יש להסתפק אם עיסה חשיבא הפסק בין הככרות (או ככר בין העיסות) ולכאורה לפי מה שהבאנו בס"ק י"ג מהאחרונים דעיסה וככר הן כשני מינים א"כ חשיב שפיר הפסק: * ואפילו וכו'. ונחלקו הפוסקים אם תנור מצרף וכמש"כ בפנים והבאנו מהמק"מ וחלת לחם דחסרון דתנור מפני שהוא מחובר ובמק"מ בסוף סק"ט חקר בכלי המחזיק מ' סאה אי מצרף דאולי יצא מתורת כלי וכדאשכחן גבי טומאת כלים ונראה כוונתו עפ"מ דמפרש בהא דתנור דטעמא משום דמחובר ואינו בתורת כלי, ולא הכריע בדבר, ועיין עוד בשו"ת מנ"י ח"ח סימן ק"ט ד"ה והנה עוד וכו' מש"כ בזה ומה שהביא עוד בזה בספר דרך אמונה פ"ו סוף ס"ק קל"ח. עוד כתבנו בפנים לענין תנורים דידן, והנה בחלת לחם סימן ד' ס"ו כתב וז"ל דאין התנור מצרף לחלה וכו"ש בתנורים שלנו העשויין בבנין גמור שאין מצרפין עכ"ל [והעתיקו גם בשו"ת מנחת יצחק ח"ח ריש סימן ק"ט] ור"ל דתנורים דזמן הש"ס היו בתורת כלי רק שאח"כ היו מחברים אותם אל הקרקע משא"כ בתנורים שבזמנו היו בבנין גמור והם קבועים ככל כותלי הבית שבונים התנורים להיות מעצם הבית גופיה וכדביאר הענין שם בסק"ו וכו"ב ולפ"ז מבואר דאין זה שייך לתנורים המצויים אצלנו שאינם מחוברים כלל [וזולת בורם החשמל או הגז וכמו שכתבנו באות צ"ב]:

גופיה אין זה חשוב גמר המעשה אמנם דעת (פג) הרבה ראשונים דתנור נמי מועיל לענין צירוף ואדרבה תנור עדיף מסל מפני

אדם אחר דלאו בעלים של העיסה (סט) ומ"מ לכתחילה נכון (ע) לחזור ולהניח בסל בכוונת צירוף, (עא) ואפשר דאפילו אם מכזיב שלא יצטרפו נמי מצטרפין, (עב) ואפילו אם עשה אח"כ צירוף אחר ברצון אין זה מפקיע צירוף הראשון (עג) כגון שמתחילה נצטרפו (שלא בכוונה) ככר א' עם שניה והיה בשתייהן שיעור חלה (ולא הפריש אז) ושוב לקח ככר הראשונה וצירפה בכוונה עם ככר שלישית והיה בשתיים אלו ג"כ כשיעור הרי לא נפטר ככר השניה (מן הראשונות) אע"פ שבעצמה בלבדה אין בה שיעור והטעם מפני שכבר נתחייבה משעת צירוף הראשון [ותורת צירוף סל אינה בטלה אף אם נטלן מן הסל וכנ"ל ס"ק י"א] (עד) ומ"מ צירוף השני נמי הועיל לחייב גם ככר השלישית: (יח) ואפילו אחר שנאפה ונעשה פת. ר"ל דמהני סל לצרפן ומשמע דתנור גופיה לא מהני לצרפן שאפילו אם נאפו יחד בתנור מהרבה עיסות שלא היה בכל א' וא' כשיעור ובצירופן יש בהן שיעור אעפ"כ לא מהני אלא בעינן דוקא כלי אחר מלבד התנור וכן הוא דעת (עה) הרמב"ם (עו) ועוד ראשונים דתנור גרע מסל ובטעמא דמילתא (עז) יש מן האחרונים שפירש משום דהתנור אינו מוקף מכל צדדיו רק פתוח מצד א' (עת) ולפ"ז אם יסתום פתח התנור בטיט או דף שפיר יצרף (עט) ויש שפירשו בענין אחר דדוקא כלי שהוא בתלוש מהני לצרף אבל לא קרקע ולא המחובר לקרקע ותנור הוא מחובר לקרקע (פ) ויש שפירש מטעם אחר דהא דמרבינן סל הוא מדכתיב והיה באכלכם מלחם הארץ דמשמע שחל החיוב בשעת אכילה והיינו ע"י צירוף סל שמביאים הלחם אל השלחן בסל אבל כשהוא בתנור אינו בשעת אכילה [פא] ואפילו אחר שנגמרה האפיה דראוי לאכילה מ"מ הרי אין אוכלים מתוך התנור [פב] א"נ דאנן בעינן צירוף בשעת גמר מעשה הלחם (אם לא נצטרף כבר בעודו עיסה) והיינו בסל כשרודה הפת מן התנור אבל בתנור גופיה אין זה חשוב גמר המעשה אמנם דעת (פג) הרבה ראשונים דתנור נמי מועיל לענין צירוף ואדרבה תנור עדיף מסל מפני

ציונים

(סט) לנאח גם דעת ר"פ הנ"ל ואם אדם אחר צרפן ז"ע לר"פ וכן מבואר בשם האדר"ת הנ"ל, וע"ע בחלת לחם שם וזכרן אמונה ז"ה"ל פ"ו אות ש"צ: (ע) ואפשר דכוונת צירוף גרידא אף בלי מעשה נמי מהני וז"ע בזה: (עא) דדע"ק כחז דהדיא דאף זכה"ג מהני אף במק"מ שהעתיק דבריו משמע דלא פסיקא ליה הכי ע"ש [וע"ע דדע"ק גופיה לקמן שכתב בלשון אחרת]: (עב) דע"ק ומק"מ: (עג) מק"מ עם קצת תוספת ביאור: (עד) כן משמע מדברייהם: (עה) פ"ו הט"ז: (עו) ספר החינוך מלוה שפ"ה ומאירי פסחים מ"ח ז', וכן דעת השאלות ס"ס ע"ג לפ"מ דמוכח בנז"כ שם דהזנת דבריו [ועיין לקמן אות פ"ג]: (עז) כן נראה דדע"ק (וכמש"כ במק"מ): (עת) מק"מ [ועפ"ז נחלק על טעם הדע"ק דא"כ הו"ל להפוסקים לפרושי הך מילתא]: (עט) מק"מ וחלת לחם סימן ד' ס"ו: (פ) קרי"ס שם (עס קצת תוספת ביאור), ועיין בציאורים ד"ה והם שציארו הענין יותר ומש"כ להעיר לענין עיסה: (פא) כן נראה פשוט בכוונתו: (פב) שאלות [מיהו הקרי"ס ע"כ אין כוונתו כן לדעת הרמב"ם א"ש הנחה בסל מיד משא"כ להשאלות וכמש"כ בציאורים ד"ה והם וד"ה ונעשה, ומה"ט גם לדעת המחבר אין במשמע לפרש כן לפי מה שכתבנו דדעתו בס"ק כ"ב]: (פג) ז"י (בסימן זה ובסימן שכ"ו) בשם ר"ש ורמ"ש וכן דעת הרמב"ן הל' חלה עמוד ק"ח וכתב שכן גם דעת השאלות ועיין לעיל אות ע"ן ורצנו דוד ומהר"ם תלואוה וריטב"א פסחים מ"ח ז' ומאירי חלה פ"ז מ"ג וכן מלמד ברש"א והוצא זכ"י:

(יט) אחר

חלקת בנימין

שנחלקו הפוסקים בדין תנור אי מצרף כמו סל ולפירוש השני בטעם הא דתנור אינו מצרף דהוא מפני שמחובר לקרקע לפי זה (ג) ארון המחובר לקיר נמי אינו מצרף אפילו אם הככרות נוגעות אהדדי וכן"ל ס"ק י"ב דהרבה פוסקים ס"ל דבעי נגיעה ולדינא (ד) יש להפריש בלא ברכה א"נ יעשה צירוף המועיל לכו"ע (ולפינו יבואר לענין תיבה שאינה מחוברת לקרקע) (ה) מיהו תיבה וחלון הקבועים בבנין ממש שהם בעובי הכתלים אינם כלי כל עיקר רק כחלק מהחדר ואינם מצרפים. ומקרה או מקפא שנתון בהם לחמים נראה דיש להקל שלא להחשיבו כסל המצרף אותם משום דמן הסתם הלחמים אינם בכלי א' רק מקצתם בשקית או כלי א' ומקצתם בכלי שני ושלישי ואע"פ שכתבנו בס"ק י"ד דב' כלים בתוך סל א' מצטרפין מה שבתוכם (ו) נראה דהני מילי כשהם נתונים בתוך כלי א' כדי שיהיו ביחד במקום א' אבל מקרה עיקר תפקידו הוא לקירור ולא כדי שיהיו ביחד שם ובכ"ה"ג מסתבר דלא חשיב צירוף ועוד דאפילו בכלי א' בעינן שיהיו הכלים הפנימיים פתוחים וכן"ל שם ומן הסתם במקרה אינו כן ועוד דלדעת הרבה פוסקים בעינן שיגעו הכלים אהדדי וכן"ל שם וא"כ היכא דאין נוגעים יש עוד טעם להקל (ז) וכל שכן אם הלחמים הם על מדפים שונים דבכ"ה"ג יש עוד צד ספק דאין מצטרף וכן"ל שם בכלי שיש בו כמה חלקים עם הפסק ביניהם (ח) ועוד יש לצדד להקל מחמת שמקרה אינו פועל אלא א"כ מחובר לזרם החשמל ואפשר דחשיב כמחובר לקרקע שלדעת מקצת פוסקים אינו מצרף וכן"ל ולמעשה אם אינם בכלים ושקיות שונות סגורות (ט) טוב להפריש אבל לא יברך ואם הם בתיבה א'

שעיקר הפרשת חלה הוא מן העיסה ואם מהני צירוף סל שהוא אחר שכבר נעשה לחם כל שכן דמהני בתנור שאז הוא יותר קרוב לעיסה, ולדעת הפוסקים לעיל ס"ק י"ב דבעי נגיעה בתוך הסל הכי נמי בעי נגיעה בתנור ואם הככרות הן כל אחת בתוך דפוס או מחבת המיוחדת לעצמה (וכמו שרגילים לאפות כהיום שאין מדביקים הפת על דופני התנור גופיה וכמו שהיו עושים בזמן הגמרא) (פד) יש לקרב המחבות אהדדי עד שתהיינה נוגעות זו בזו (פה) ולא אמרינן דהכלים מחלקן וכה"ג מהני גם בצירוף סל אפילו אם כל ככר היא בתוך כלי לעצמה וכן"ל ס"ק י"ד, ומ"מ (פו) נפק"מ בצירוף סל אם נאפו העיסות בב' תנורים ואח"כ הניחן בסל א' דצירוף תנור ליכא ודסל איכא א"נ אף בתנור א' (פז) ובזה אחר זה (פח) א"נ אפילו בתנור א' ובשעה א' ולדעת הפוסקים דבעי נגיעה בסל וכן"ל ס"ק י"ב ובדלא נגעו אהדדי, (פט) ולענין הלכה בחלת חו"ל (ס) וכן חלה בא"י דבזה"ז הוי דרבנן אפשר להקל דלא מצטרף ומ"מ (סא) נראה שראוי להחמיר בזה, ובתנורים דידן לא שייך טעם ראשון הנ"ל שהרי אינם פתוחים וגם טעם השני דתנור מחובר לקרקע (סב) לא ברירא דתנורים שלנו דינם כן ואין לנו אלא טעם השלישי וא"כ אפשר דאף מצד הדין יש להחמיר בזה מיהו הואיל ומן הסתם אין הככרות נוגעות זו בזו בתנור וגם הטסים שמונחות עליהן אפשר דלא נגעי אהדדי ובכ"ה"ג אפשר דלא מצטרף וכן"ל ס"ק י"ב וי"ד לפיכך יש לצרף את כל הפת אחר האפיה בכלי א' ואז יפריש עליהן [ועיין לקמן סק"ל האריך לעשות צירוף ע"י מפה] ועיין בביאורים: (יט) אחר שנאפה ונעשה פת. ובסמוך הבאנו מה

ציונים

(פד) שכן נראה ללמוד מהפוסקים שהצאנו בס"ק י"ד: (פה) שלמת חיים סימן תק"פ ע"ש והלאה: (פו) וכ"כ במאירי: (פז) ועיין לקמן ס"ק כ"ז: (פח) ובמאירי לא נחית לזה דלמיהו נקט התם דא"ל נגיעה, וגם לא נחית לאריך נפק"מ שכתבנו בפנים בתנור א' דא"ל דלמיהו נקט בפסחים שם דצירוף סל הוא דוקא מיכא ליציאה מהתנור: (פט) כ"י בשם הרשב"א וכן נראה שהסכים במק"מ, והגר"א פסק בהחלט דתנור אינו מנרף וכן פסק בחלת לחם שם סק"ק כ"א: (ס) כ"כ כ"י לפ"מ שמהלך דהרמב"ם נמי סובר דהוא ספק ע"ש [אך קשה דמ"ט לא חש הרמב"ם לפסוק הדין דא"ל לכשיצנה ציהמ"ק]: (סא) לחוש לדעת כל הנך רבנותא הנ"ל דתנור מנרף, וגם לז"י ספק מיהא הוי וכ"כ במק"מ [וע"ע צכה"ח סימן תנ"ו ס"ק כ"ז]: (סב) ועיין בס"ק י"ט לענין מקרה דאפשר שדינו כמחובר מחמת שפועל ע"י חיבור לזרם החשמל וה"נ כיו"צ בתנור: (סג) הכי מוכח בחלת לחם סימן ד' ס"ו וכ"כ בעיקר הך מילתא בספר שמירת שבת כהלכתה פרק מ"ב הערה ל"ט בשם מעדני שמואל: (ד) כנלע"ד דיש לחוש לדעת הפוסקים דתנור מנרף וגם דילמא ריעותא דתנור לאו משום דמחובר לקרקע אלא כפי הראשון דלעיל בפנים [ולפי' השלישי יש לדון ע"ש] מיהו נראה דאין לזכר, וכ"כ בשו"ת מנ"ח סימן ק"ט ד"ה והנה עוד וכו' דדין זה הוי ספק: (ה) כן נראה כוונת החלת לחם שם עשה"ט [ו"ל ע"ע דדברי המנ"ח צוה שם]: (ו) וכ"כ כסדרא זו בשש"כ שם מהגרש"ז אויערבך ז"ל וכע"ז מהלך מלמד בספר מועדים וזמנים ח"צ סימן קפ"ו ד"ה וצויתר [וע"ע בספר ישא יוסף ח"צ עמוד קע"ד בשם הגריש"א ז"ל]: (ז) וכ"כ בלקט העומר פ"ו הערה י"ד הך מילתא דמדפס מחלקים וע"ע בספר ישא יוסף הג"ל מהגרש"א מה שהורה צוה: (ח) שש"כ בשם הגרש"א וע"ע זמנ"י שם מיהו בספר ישא יוסף הג"ל בשם הגריש"א מצוה"ל דלא סבר הכי: (ט) וכ"כ בשש"כ מהגרש"א ואפשר דמייירי שהלחמים אינם סגורים בתוך שקיות או כלים אחרים דבכ"ה"ג שכל א' בכלי לעצמו הרי מצוה"ל דפטור וכמו שהזכרנו לעיל בפנים, וזמנ"י שם ד"ה והעולה וכו' מסיק בהך ענינא דצירוף במקרה דיש מקום להקל דאין מצטרף וע"ע בספר ישא יוסף הג"ל:

חלקת בנימין

ביאורים

* ונעשה פת. ובפנים הבאנו מש"כ הרבה ראשונים דצירוף סל מהני רק ביציאת הלחם מן התנור דאז הלחם משביח א' את חבריו ומש"ה מצטרפים ובמאירי פסחים מ"ח ב' כתב וז"ל יש מפרשים דוקא ברודה ונותן לאלתר בסל ואף הלשון (ר"ל לישנא דמתני' המובא בגמ' שם) מוכיח כן ר"ל הרודה ונותן לסל ונראה מדבריהם שאם לא נצטרפו תכף לרדיה כבר הופקעה תורת חלה מהם ואין עוד בהם צירוף עכ"ל ולכאורה נראה דכוונתו לשיטת רבנו דוד ודעימיה הנ"ל שכתבו הטעם מפני שחיבורן בסל משביח הפת ולפ"ז יש לדון במש"כ המאירי דבעי דוקא תיכף לרדיה שלכאורה אף אם הניחן במקום אחר לרגע ושוב צירפן בסל אכתי מהני חיבורן בסל להשביחן מיהו לשונו משמע טפי דבעי תיכף מרדיה לסל בלי הפסק ואמנם מהמשך דבריו משמע דלאו מטעמא דשבח הפת אתינן עלה שז"ל ולא עוד אלא שהם (ר"ל היש מפרשים שהזכיר לעיל) גורסין כאן הסל מצרפן דכתיב והיה באכלכם מלחם הארץ ופי' הדברים כלומר שעינין החיוב הוא משנעשה לחם והיא שעת הרדיה עכ"ל נראה מדבריו דטעמא דצירוף סל דילפינן מהך קרא משום דבשעה שנעשה לחם חל חיוב חלה (מלבד מה שחל גם בשעת גלגול אילו היה אז כשיעור) והיינו שעה דיציאת הפת מן התנור דהשתא הוא דשייך גבה מאי דכתיב באכלכם מלחם הארץ ולפ"ז אין הדבר תלוי בשבח הפת בסל וגם לא הזכירו המאירי מה שהפת היא חמה בשעת נתינתה לסל (וכמו שהזכירו במהר"ם חלאווה ובאו"ז בשם ר"י ב"ר אשר) וכן נראה כמאירי גם בספר החינוך מצוה שפ"ה דמיתני נמי הך דעה ולא הזכיר שבת בפת וגם לא שתהיה חמה בסל אלא כתב דאם הניח אותו

שאינה מחוברת לקרקע (ק) יש להפריש (אפילו אם הם על מדפים חלוקים) אבל גם בזה נראה דלא יברך וכל זה היכא דאין חילוק בין הלחמים (קא) אבל אם הם שונים בטעמם וכיוצא בזה ומקפיד על עירובן קיי"ל בסימן שכ"ו ס"א דאינן מצטרפין מיהו נחלקו הפוסקים אם הדבר תלוי במה שהיה מקפיד בעודן בעיסתן או דתלוי לפי מה שהם עכשיו וכמו שיתבאר שם בס"ק כ"ב, ומי שמקבל מאנשים אחרים הרבה עוגות וכיו"ב כגון בפורים במשלוח מנות (קצ) יש לזהר שלא להכניס כל כך מהן לתוך שקית א' או כלי א' עד שיהא בהן כשיעור להתחייב בחלה דדילמא לא נתחייבו מעיקרא שלא היה בהן כשיעור בשעת לישא ואפיה ולא הופרש מהן חלה והשתא נצטרפו ונתחייבו ונאפילו אם ירצה להפריש מהן עכשיו (קג) הלא אפשר דמקצתן כבר נתחייבו שהיה בהן כשיעור מתחילה והופרשה מהן חלה ונפטר וואם יטול החלה מהן הו"ל מפטור על החיוב ולא מהני (קד) ויצטרך להפריש מכל עוגה ועוגה] אבל אם יודע שכל הנשלח אצלו לא היה בו כשיעור מתחילה ועכשיו נתן הכל לתוך שקית או כלי א' ואינו מקפיד על צירופן כגון שכולן מסוג א' וכיו"ב (קה) הכלי מצרפן וחייב להפריש בברכה: (כ) שנאפה ונעשה פת. ומהני צירוף סל וכנ"ל ס"ק י"ח (קו) ואפילו אם לא נאפו ביחד אלא אפה לחם א' ואח"כ אפה השני וצירפם בסל א"נ (קז) אם אפאם בבת א' ובב' תנורים נמי מהני צירוף סל. והנה המפריש חלה מעיסה שאין בה שיעור חיוב אינה חלה ואם נצטרפה אח"כ עם עיסה אחרת כזו נתחייבו וכדלקמן בש"ע ס"ס שכ"ו וה"ה אם נצטרפו אחר האפיה ולפ"ז אם עשה עיסה שיש בה ספק כשיעור חיוב והפריש ממנה וכן עשה גם בעיסה שניה דנמצא שהפריש משתייהן מ"מ אם הונחו

אח"כ בסל א' (בין בעיסתן בין אחר אפיתן) הרי נצטרפו וצריך לחזור ולהפריש ויש לזהר בזה: (כא) ונעשה פת. (קה) וגם אם נטחנה הפת אח"כ ונעשה קמח וכגון שעושים ממצות טחונות מהני ביה צירוף סל: (כב) ונעשה פת. דמהני צירוף סל וכנ"ל ודעת (קט) הרבה הראשונים דלא מהני צירוף סל אלא כשנותנין את הפת בסל בשעת יציאתו מן התנור (קי) שאז הסל גומר את מלאכת הפת שע"י חיבורן בסל הן משביחות ומש"ה מצטרפות אבל אם לא הניחן בסל מיד אין מצטרפות ונאפילו (קיא) לדעת הפוסקים דתנור גופיה מועיל לצרף וכנ"ל ס"ק י"ח וא"כ לדידהו למה לן צירוף סל אכתי נפק"מ אם יצאו משני תנורים דצירוף דתנור ליכא

ציונים

(ק) דבזה ליכא סכר דמחזור לקרקע וגם שאין נתון שם לקירור ולכן נראה שמאז הדין יש להחמיר להפריש: (קא) וכ"כ בש"כ צננים שם וצמועדים וזמנים לעיל שם: (קב) כן מצוה דדה"מ (דין איזה פת וכו' ס"ז) וכן העתיק עיקר דבריו בחלת לחם סימן ה' ס"ג, וצמועדים וזמנים שם מצד להחמיר מספק דילמא ליכא כשיעור דשמא כבר הופרשה חלה ממקצתן ע"ש: (קג) ועיין ציאוירים סימן שכ"ד ס"ח ד"ה קצ משו"ת מנ"י לענין חשש שמפריש מקמח חדש וישן זע"ז: (קד) וכ"כ צאמח דדה"מ להפריש מכל א' מעט בלל ברכה: (קה) מק"מ סימן שכ"ט ס"ק י"ד צנני עיר שולחין לעקו"ך לנצל שמחה וכן מצוה דדה"מ שם: (קו) רמב"ם פ"ו הט"ז: (קז) פשוט וכ"כ במאירי צמתני פ"ז מ"ג: (קח) מנחת שלמה ח"א סימן ס"ח ד"ה אולם: (קט) רבנו דוד ומהר"ם חלאווה וריטב"א ומאירי פסחים מ"ח ב' ור"י ב"ר אשר הוצא צאו"ז סימן רכ"ו וכן משמע ברש"י שם ד"ה א"ל ד"ה טבלא [וכן צננה ח' א'] וכן מוכח צהדיא צאלימות ס"ס ע"ג וכמש"כ ציאוירים: (קי) רבנו דוד ומהר"ם חלאווה וכ"כ בר"י ב"ר אשר הנ"ל מיהו במאירי משמע מטעם אחר וכמש"כ ציאוירים: (קיא) וכן הוא דעת הרבה מן הפוסקים מצעלי שיטה זו דס"ל נמי דתנור מצרף וכנ"ל אות פ"ג:

קונטרס עזרת אליעזר עיונים במשניות חלה

כמה לחמים ואינו רוצה שיתפזרו לו כולם בכל הבית, אז הוא מאגדם יחד בסל אחד ששם יהיה מונח לו כל הלחמים מסודרים במקום אחד. מעתה יש לדון לגבי דין צירוף של חלה, האם יסודו הוא מכח המציאות הזו שהסל מאגד את כולם שיהיו מקובצים יחד, ובזה התחדש כיוון שנעשה כאן מעשה צירוף של לצורך איגוד הלחמים יחד, ממילא הלחמים מתקבצים לעיסה אחת, ואם יש בהם שיעור חלה מתחייבים בחלה. ולפי"ז אם צירוף הסל לא נעשה ע"י ס"ל אלא ע"י המקרה והמקפיה, שכל עיקר מהות המקפיה לא נעשה לצורך קיבוץ ושימור הלחמים ביחד, אלא בשביל סיבות אחרות לשמור על המאכלים שלא יתקלקלו. וגם כאשר מניחים כמה מיני מאכל בתוכו, עיקר הסיבה להנחת המאכלים בתוכו הוא לא בשביל שהם יהיו מקובצים יחד במקום אחד, אלא כל מאכל מונח שם בפני עצמו בשביל שלא יתקלקל, אלא כיון שזה המקום היחידי שבו אפשר לשמור מאכלים שלא יתקלקלו ממילא מתקבצים בו הרבה מיני מאכל, אבל בשורש הדבר אין שום קשר ושייכות בין מאכל אחד לחבירו, ממילא אין שום סיבה שמקרה יוגדר כצירוף של ופשוט שאינו מצרף את כל הלחמים שבתוכו שיחשבו לעיסה אחת בשביל להתחייב בחלה.

והנה הצד השני הוא שבדין צירוף של התחדש, שעצם זה שיש כמה לחמים יחד בסל אחד, המציאות הזו מצד עצמה פועלת דין צירוף, לצרף את כל הלחמים יחד לעיסה אחת בשביל חיוב חלה, שהצירוף נעשה מצד עצם המציאות שזה מצורף יחד, ואינו חל מצד זה שכל מטרת הסל הוא ליצור דין צירוף. ולפי"ז יש לדון ולומר שגם מקרה ומקפיה כיון שלמעשה האוכל שבתוכו מצורף יחד מכל האיגוד של המקרה, ממילא הוא נידון כשל ויש בו דין צירוף של. ומביא שלמעשה שמע מהגר"נ קרליץ זצוק"ל שיש להחמיר ולדון את זה כדין צירוף של ולהפריש חלה בלא ברכה.

עיסות בכמה כלים נפרדים והניח הכל בכלי אחד, ובדעת המ"ב בהלכות מצה.

בדרך אמונה פ"ו מביא הלכה טז' בביאור ההלכה להסתפק אם נותנים כלים הרבה לתוך כלי אחד גדול אם הגדול מצרפן או שהכלים הקטנים מפסיקים שלא יצטרף. ואע"ג דקי"ל דצריך גם נגיעה בתוך הסל, יש לומר דכיון דהכלים נוגעין זה בזה סגי.

והביא את דברי המשנה ברורה בסימן תנז' ס"ק ז' שכתב שאם אין בכל עיסה שיעור חלה וצריכין לצירוף אין להקל אף שהכלים פתוחים ומקורבים להדדי אלא א"כ יניחם בתוך סל אחד או שיכסה עליהם במפה, וכתב שאין להוכיח מכאן דמצטרפין דאפשר דכוונתו שיוציאם מתוך הכלים ויניחם בתוך סל אחד או יכסם במפה. והביא שבביאור הלכה בסימן תנז' ד"ה והסל נסתפק אם מפה לבד מועיל בלי יתן בתוך כלי, א"כ משמע דכוונתו שיתנם בתוך כלי אחר ואם היו בולטים יכסם במפה.

עוד הביא שבגליון המ"ב מאביו זצוק"ל ראה שכתב שם, והיינו שניני שני הכלים בתוך כלי גדול שמחיצותיה גבוהות מהכלים או שניני הכלים בתוך מפה גדולה ויכסה במפה זו עליהם מלמעלה אבל שני כלים שכיסה אותם בכיסוי אחר רק מלמעלה אין זה מועיל כלל לעשותם חיבור. מבואר דס"ל דאם נתונים בתוך כלי גדול אע"ג שנפרדין בתוכו בתוך כלים הכלי הגדול מצרפן.

צירוף נוסף כגון שיניחו אותם בכלי אחד או במקפיה בעל תא אחד, יחזור ויפריש בלא ברכה. ואם יש שיעור עיסה בחלק מהתאים יש להפריש חלה מאותו תא שיש בו שיעור חלה.

בשמירת שבת כהלכתה פרק מב' הערה לט' כתב ששמע מהגרש"ז איוערבאך זצוק"ל דאפשר דמקרה לא חשיב כלל כמפה אחת עליהם לצרף שני בצקות יחד אם אין בכל אחד כשיעור חלה, מפני שמקרה תפקידו רק כאיסוס לקירור אשר גם בשר וחלב נמצאים שם, וגם אפשר דחשיב נמי כמחומר לקרקע הואיל ושימוש רק במחומר, ולכן טוב להפריש בלא ברכה.

בדרך אמונה פ"ו ס"ק קמב' כתב, שיש ראשונים שפסקו שגם התנור מצרף לחלה ויש אומרים דבתנור המחומר לקרקע לכו"ע אין מצרף, והגר"א הסכים לדעת רבינו, ויש אומרים שאם החלות עולות זו ע"ג זו אף שאין נושכות זו התנור מצרף.

בביאור ההלכה בד"ה ואין התנור מצרפן כתב שראה בספר פתחא זוטא על הלכות חלה שהביא מחלוקת למה תנור אינו מצרף, דדעת הדעת קדושים דהטעם משום שצד אחד של התנור פתוח וזה אין נקרא כלי ולפי"ז אם סתם פי התנור בפתח מצרף, ודעת המקדש מעט דהטעם הוא משום שהוא מחומר לקרקע, ולפי"ז תנורים שאינם מחוברים לקרקע מצרפים.

וכתב בביאור ההלכה להסתפק בתנור שחקקו ולבסוף קבעו אם מקרי מחומר לקרקע לענין זה, ויש לעיין בתנורים היום שמופעלים ע"י חשמל אם זה נקרא מחומר לקרקע כיון שצריך לחבר החשמל לקיר וזה נוגע גם לענין מקרה שמחומר לקרקע אם נקרא מחומר לקרקע. והביא שבספר חלת לחם כתב דדוקא בתנור תלוש פליגי במתנאי, אבל בתנור מחומר לקרקע לכו"ע אין מצטרף.

והוסיף שלענ"ד יש לומר טעם אחר משום שלא נותן הפת לתנור שיהא בתוכו אלא רק לאפות ולהוציאו ולפי"ז אם באמת יניח בתוך התנור עיסה כדי שיהא שם יצרף, וכן אם השאירוהו אחר האפייה ורוצה שיהא שם קצת זמן יצרף, וכן יצא מזה קולא שאם נתנו בסל רק כדי להעבירם ממקום למקום או לסיבה אחרת ולא שרוצה שיהא מונח שם לא יצטרף גם הסל, וצ"ע. מיהו אם נותן לסל כדי לצרף לחלה מסתבר דמהני אף שהוציאוהו מיד אח"כ שהרי רצונו שיהא מונח שם דאל"כ לא יוכל להפריש.

הגאון ר' יצחק קרליץ שליט"א הביא לי פסק הלכה מאביו הגאון ר' נסים קרליץ זצוק"ל, מקרה ותנור אפיה אעפ"י שיש הרבה צדדים שאינו מצרף⁶⁵ מ"מ יש להחמיר ולהפריש בלי ברכה גם כשמונחים בשקיות נפרדות אך במונחים בארון קיר אין צריכים להפריש.

בספר שלמים מציון משיעורי הגאון הגדול ר' בן ציון פלמן זצוק"ל על התורה פרשת שלח עמוד שלט' כתב להסתפק אם אפה כמה עיסות ובכל עיסה לא היה שיעור חלה ואח"כ שם את כל העוגות או הלחמים שאפה במקרה או במקפיה, והתקבצו בתוך המקרה לחמים מכמה עיסות ובכולם יחד יש שיעור חלה, ויש לדון האם המקרה נידון כצירוף של וכל הלחמים שבתוכו מתחייבים בחלה, או שאינו מוגדר כשל, ואין בו דין צירוף של בשביל לחייב את כל הלחמים בחלה.

והנידון בזה הוא בדין צירוף של התחדש שהסל מצרף את כל הלחמים ומחשיבם לעיסה אחת, והנה סתם סל עיקרו ותכליתו נעשה בשביל לאגוד את כל החפצים שבתוכו ביחד, שיש לאדם

⁶⁵ יש לדון אם כלי הבאה במידה מצרף ואפשר שמקרה נחשב למחומר ויש לדון אם מחומר מצרף.